N°. 194. **A°. 1860.**

WOENSDAG 15 AUGUSTUS.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . . . *f* 1.—
Iedere regel meer 0.20
Andere Advertentiën per regel 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij dezen Courant behoort een

BIJVOEGSEL,

bevattende Verslagen van het onderzoek in de afdeelingen der Eerste Kamer van de Staten-Generaal van het wetsontwerp tot aanleg van Spoorwegen en van het voorstel tot afkoopbaarstelling der tienden, enz.

KOLONIEN.

(Per Overland-Mail.)

BATAVIA 23 Junij.

(*Vervolg.*)

Uit eene opgave van het bedrag der ingetrokken koperen munt en der ingewisselde en vernietigde, alsmede van de nog niet ingewisselde recepissen op ultimo mei 1860, blijkt dat naar Nederland ter vermunting was verzonden *f* 13,588,568; dat in Indië, na onbruikbaar te zijn gemaakt, was verkocht *f* 1,120,320; dat te Soerabaija tot staven was versmolten en doorgekapt *f* 1,866,717, en dat zich in 's Lands kas en in de depôts bevond *f* 16,269,070, te zamen *f* 32,844,675 aan kopergeld. Van de in omloop gebragte recepissen ad *f* 26,600,000 waren ingewisseld *f* 13,112,982, zoodat nog in omloop bleef *f* 13,487,018; van de ingewisselde was vernietigd *f* 13,031,482 en aangehouden *f* 81,500.

— Uit eene opgave van den stand van het rijstgewas, onder ultimo mei 1860, blijkt dat die in de verschillende residentiën en afdeelingen van Java gunstig of vrij gunstig was.

WESTER-AFDEELING VAN BORNEO. — Gedurende de maand mei werden de vaarwaters der Karimatta-eilanden, Soekadana en Koebee door onderscheidene groote en kleine rooverspraauwen onveilig gemaakt. Onmiddellijk na bekomene kennisgave van hun aanwezen, werd door den posthouder te Soekadana de aldaar gestationeerde kruisboot n.° 49 op hen afgezonden. Na eene afwezigheid van drie dagen, kwam zij den 15 mei van eene kruistogt van Ketapang terug met het berigt, dat de roovers zich vóór hare komst ten getale van acht groote praauwen, voor de rivier aldaar vertoond hadden, doch door de bevolking met vijftien gewapende vaartuigen, aangevoerd door den pengawa van Ketapang, verdreven waren, koers stellende om de west naar de Karimatta-eilanden. De kruisboot bragt tevens mede den inlander Dries, te huis behoorende op de genoemde eilanden, wien het gelukt was aan de roovers te ontsnappen, en die verklaarde, dat het vaartuig, waarop hij zich met meer andere personen bevond, ongeveer twintig dagen geleden de rivier van Sampit willende binnen zeilen, eensklaps door roovers werd omsingeld; dat de bemanning bestaande uit acht koppen gevangen en de lading uit het vaartuig genomen werd en het laatste daarna aan de golven was prijs gegeven. De bemanning had zich slechts een oogenblik kunnen verdedigen, bij welke gelegenheid Toengkoe-Dagang, zoon van het hoofd der Karimatta-eilanden, een wond in den arm bekwam, terwijl vier personen, tot de vorstelijke familie van Soekadana behoorende, in de handen der zeeroovers vielen. Nog dienzelfden nacht werd de kruisboot naar de Karimatte-eilanden gezonden, ten einde de bevolking omtrent het aanwezen van zeeroovers te waarschuwen en te verdedigen, terwijl ter hoofdplaats Soekadana maatregelen van voorzorg waren genomen.

Op den 16 mei ontving de posthouder te Soekadana het berigt van een gevecht der roovers met eene door hen vervolgde sampan, bemand met 13 koppen (op de hoogte der Peragoean-rivier), waarbij twee man zwaar gewond werden, terwijl ook de roovers eenige gewonden bekwamen. De opvarenden moesten ten laatste voor de overmagt bukken, sprongen over boord en bereikten den wal, terwijl de sampang door de roovers werd buit gemaakt.

Intusschen arriveerde te Soekadana op den 26 mei de kruisboot n.° 28, bestemd om de aldaar in station zijnde kruisboot n.° 49 te vervangen, terwijl op dien datum de naar de Karimatta-eilanden gezondene kruisboot n.° 49 terugkeerde met het berigt, dat zij geene roovers ontmoet had. Zekere inlander Pa Agoes, wien het gelukt was uit handen der zeeroovers te ontkomen, bevond zich aan boord van die kruisboot en verklaarde, dat hij met 8 man, op hunne reis van Ketapang naar Djeli, omstreeks den 6 mei, door negen rooverspraauwen was aangevallen, en door de roovers gevangen genomen, die het vaartuig plunderden, waarna zij langs de kust naar Billiton overstaken, en verder zonder zich op te houden naar Poeloe Seroetoe, ten zuidwesten van Groot Karimatta, waar het Pa Agroes was mogen gelukken om in den nacht over boord te springen en den wal te bereiken. Uit de gesprekken der roovers had hij vernomen, dat zij eene landing te Bawean en Pengattan gedaan en rijken buit gemaakt hadden, terwijl verscheiden praauwen door hen op zee zouden zijn genomen. De roovers ondervroegen hem, of er zich te Soekadana eene kruisboot bevond. Voor zoover Pa Agoes heeft kunnen vernemen, zouden de roovers naar de Tambelan-eilanden zeilen en afkomstig zijn van Solok.

Vier kruisbooten bekruisen de kusten.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING VAN BORNEO. — De handel ter hoofdplaats Bandjermasin bleef gedurende de maand mei flaauw. Het aantal schepen gedurende dien tijd aangekomen bedroeg 8, te zamen metende 433½ last, terwijl 17 vaartuigen van daar vertrokken. Met de binnenlanden was de handel eveneens stil.

Het debiet aan zout bedroeg in mei: 64 koy. 25 pic.
In de 4 eerste maanden van 1860 . 182 „ 2 „
te zamen . . . 246 koy. 27 pic.
Terwijl in de 5 eerste maanden van 1859 werd gedebiteerd . . . . . 620 koy. 26 pic.
Aldus meer in 1869 . . . . . 373 koy. 29 pic.

Aan regten werd ontvangen in mei . . *f* 3,353:61½.
In de 4 eerste maanden van 1860 . . . „ 17,129:90½.
te zamen . . . *f* 20,488:55.
En in de 5 eerste maanden van 1859 . „ 31,603:01½.
Alzoo minder in 1860 . . . . . *f* 11,114:46½.

Door gebrek aan arbeiders zijn de werkzaamheden op de mijn Oranje Nassau in mei onbeduidend geweest.

De voorraad steenkolen ter hoofdplaats bedroeg onder ultimo mei eene hoeveelheid van 826½ ton.

Berigten uit Koetei, loopende tot den 7den maart jl., melden dat de rust ongestoord was gebleven. Zulks scheen ook het geval te zijn in de overige Rijkjes op de oostkust.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 13 *augustus*. — Onder de leden der Russische Keizerlijke Familie die thans in Engeland zijn telt men ook Prins Eugenius van Leuchtenberg, die met zijnen broeder Nicolaas eene villa bij Torquay bewoont. Eenige dagen geleden werd die Prins, op licht klaren dag, van een bezoek aan zijne moeder, de Grootvorstin Maria, terugkeerende, door een met een dikken stok gewapend man aangevallen, die hem slagen op de armen en andere ligchaamsdeelen toebragt. De slechts veertienjarige jonge Vorst, die veel moed en tegenwoordigheid van geest bezit, bragt met zijn regenscherm den aanvaller, dien hij voor een Pool hield, wederkeerig verscheiden slagen toe, en verwittigde hem tevens dat hij met een Russisch Prins te doen had, waarop de man op zijne knieën viel, om vergiffenis bad en de vlugt koos. De Prins, die niet gevaarlijk gewond is, keerde huiswaarts en verhaalde daar het gebeurde.

— Het bereids per telegraaf vermeld artikel van den Morning Post strekt in de eerste plaats ten betooge dat het vooruitzigt op de handhaving des vredes en op de eindelijke zegepraal der vrijheid thans veel gunstiger is dan zes maanden geleden, waartoe de goede verstandhouding tusschen Engeland en Frankrijk veel heeft bijgedragen. Voorts verheugt den steller het aannemen van het beginsel der niet tusschenkomst, waardoor de Italianen over hun eigen lot te beschikken zullen hebben. Dat lot kan nog wel eenige ongerustheid opleveren, maar welke ook de uitkomst der taak van Garibaldi zijn moge, die edele patriot zal noch aan Engeland noch aan Frankrijk kunnen verwijten dat het zijn streven heeft tegengewerkt. Reeds is Sicilië bevrijd en schijnt het geen twijfel te lijden of Garibaldi zal ook de Napolitanen tot de overwinning voeren, mits deze zich op de hoogte der omstandigheden weten te stellen. Oostenrijk heeft sedert den jongsten oorlog zich ernstig met het wijzigen zijner constitutie en met vele wenschelijke verbeteringen bezig gehouden, welk een en ander, door de aanleidingen tot oorlog verwijderd en het vertrouwen der geregeerden op hunne regenten verhoogd te hebben, tot het heil der wereld in het algemeen toebrengt.

De tegenstand van den Paus verontrust het orgaan van lord Palmerston niet, omdat, al wordt de Koning van Napels door Garibaldi onttroond, Engeland en Frankrijk hun stelsel van non-interventie zullen volhouden en de H. Vader alleen geheel Italië niet zal kunnen bekampen, terwijl ook Oostenrijk en Spanje er zich niet tegen zullen kunnen verzetten, dan met bewilliging der Natien die verklaren dat zij geenerlei vreemde tusschenkomst dulden zullen. Dit neemt echter niet weg dat Engeland groote reden heeft om het oog op de gebeurtenissen gevestigd te houden, eene bekwame en opregte politiek te volgen, en voor zijne krijgsmagt en verdedigingsmiddelen te waken, ofschoon er geene reden tot vrees bestaat dat de Europesche vrede in de eerste tijden verstoord zal worden.

FRANKRIJK.

PARIJS 13 Augustus.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De tijding van het landen der vrijwilligers van Garibaldi op de kust van Calabrië vóór den 9 augustus wordt, zoo als gij weet, sints ll. vrijdag tegengesproken. Het is nagenoeg zeker — ik zeg: nagenoeg, omdat men altijd verdacht moet zijn op eenige onvoorziene gebeurtenis — dat Garibaldi eenigen tijd zal wachten alvorens naar Napels op te rukken.

Daar het doel van den strijd, dien hij heeft ondernomen, de bevrijding van geheel Italië is, meent hij het Italiaansche bloed te moeten sparen; wanneer hij Napels op dit oogenblik aantastte zou hij er een levendigen tegenstand ontmoeten, — de uiterste poging van een Koningschap dat instort. Bovendien kan men hier de zijdelingsche raadgevingen van Frankrijk en Piemont niet voorbijzien; Garibaldi wil zich niet blootstellen aan de eventualiteit van eene tusschenkomst wanneer hij door een regtstreekschen en onmiddellijken aanval Frans II van den troon mogt stooten.

Het is dus voorzigtig en bekwaam van zijne zijde, de verkiezingen en de bijeenkomst van het Parlement af te wachten. De jonge Koning is op een zoo noodlottig spoor gebragt dat het Parlement, hetwelk hem zou moeten redden, integendeel bestemd schijnt om hem omver te werpen.

Bovendien zal Garibaldi gedurende dat tijdsverloop zijne reusachtige toebereidselen bespoedigen; hij zal zijne soldaten gewennen aan die onverbiddelijke krijgstucht welke hij onder de troepen waarover hij het bevel voert weet te handhaven; hij zal zijne nieuwe soldaten harden tegen de vermoeijenissen en de ontberingen van den oorlog; hij zal hen in het eind voorbereiden op dien grooten strijd die, in de vlakten van Venetië, nog eenmaal het lot van Italië moet beslissen.

Heden wordt op nieuw door eene depêche uit Napels verzekerd dat er eene landing der Garibaldianen op de Napolitaansche kust heeft plaats gehad. Welligt is dit berigt slechts de herhaling langs een anderen weg van het vroegere.

In eene andere depêche, van de Napolitaansche Regering afkomstig, wordt gemeld dat de Garibaldianen den 9 dezer eene landing hebben beproefd bij Reggio. Zij zouden door de Koninklijke troepen teruggedreven zijn en in het binnenland vervolgd worden. Dit berigt klinkt vrij zonderling. Het zegt niet hoe sterk het korps was dat de landing beproefd heeft en het is moeijelijk te begrijpen hoe zij zouden kunnen zijn teruggedreven, terwijl desniettemin 200 aan wal zijn kunnen komen. Bovendien eindigt de depêche aldus: „De bevolking is *volkomen* rustig in al de provinciën van het Koningrijk." Deze logenachtige verzekering doet ons denken aan de overwinningen welke de Napolitaansche telegraaf had behaald te Catalafimi en te Palermo.

La Patrie echter bevat heden avond, wel is waar onder alle voorbehoud, eene nog veel zonderlinger tijding:

„Men verzekert dat, ten einde de verwikkelingen voor te komen, welke voor Italië zouden voortvloeijen uit het bezetten van het Koningrijk Napels door Garibaldi, er sprake zou zijn van het zenden van een Piemonteesch legerkorps in de hoofdstad der Beide Siciliën. Deze maatregel zou genomen zijn ten gevolge van eene overeenkomst met de Constitutionele Regering van Z. M. den Koning der Beide Siciliën."

Bij La Fontaine leest men een fabel, waarin verteld wordt hoe, nadat de wolven en de lammeren vrede hadden gesloten, de lammeren de jongen der wolven in hun midden opnamen. Daarna op zekeren dag aten de wolven, de groote en de kleine, de lammeren op. De Koning van Napels vindt zeker dat de omwenteling niet spoedig genoeg vordert, wijl hij zijne hoofdstad aan de Piemontezen wil overleveren.

Intusschen behoeft het berigt allezins bevestiging.

De heer Bertani, vertegenwoordiger van Garibaldi te Genua, is naar Sicilië vertrokken; ook de Fransche kolonel Charras heeft zich naar Messina begeven.

Te Marseille hebben 140 matrozen, bijna allen Engelschen, zich verbonden om in Sicilië te gaan dienen.

Uit Parijs geen ander nieuws dan de verkiezing van den heer Jules Favre tot deken van de orde der advokaten. Dit is een groote zegepraal voor de onafhankelijke meening; het blijkt daaruit op nieuw dat de vrijheid, welke van de tribune en uit de pers is verbannen, een toevlugt gevonden heeft bij de balie.

De beurs is nog altijd slecht gestemd. Ondanks het kortelings gegeven démenti der Regering is het zekerder dan ooit dat binnen kort eene leening zal worden uitgeschreven tot dekking van de oorlogskosten in Syrië.

De heer Manna, een van de Napelsche gevolmagtigden te Turijn, is met eene zending te Parijs aangekomen.

De heeren Farini en Della Rocca zullen den Keizer te Chambéry uit naam van Koning Victor Emmanuel komen begroeten. De heer Richard Wagner, componist van de Tannhaüser, is naar Duitschland vertrokken, ten gevolge van de hem verleende amnestie.

PS. Uit nieuwe berigten van Damascus blijkt dat de Christenen er nog altijd ten prooi zijn aan de geweldenarijen der Muzelmansche bevolking. Fuad-pacha en zijne troepen zijn onvermogend.

— Men leest in den Moniteur: Kamp van Châlons 12 augustus. Z. Exc. de maarschalk Randon is heden aangekomen om eenige dagen bij den Keizer door te brengen. In den loop van den dag is de Keizer te paard gestegen en heeft een bezoek in de kampen gebragt. Zijne gezondheid en die van den Keizerlijken Prins laten niets te wenschen over.

— De generaal de Beaufort d'Hautpoul, met het bevel over de troepen der expeditie naar Syrië belast, was daartoe door zijne antecedenten als aangewezen. Welligt was hij de eenige onzer generaals die eene vooraf verkregen kennis bezat van het terrein waarop hij nu werkzaam moet zijn. In 1840 was hij ordonnans-officier van Soliman-pacha, generaal bij het Egyptisch leger, die, onder het masker van dezen Oosterschen naam, niemand anders was dan een Franschman uit Lyon, Selves genaamd, conscrit uit de dagen van het eerste Keizerrijk, die beurtelings matroos en soldaat, in 1814 tot den rang van tweeden luitenant was opgeklommen en, toenmaals ontslagen, in Egypte dienst ging nemen, waar hij eene schitterende loopbaan maakte. Hij regelde het onderrigt en de wapening der Egyptische troepen naar de Fransche wijze, en aan hem, niet minder dan aan zijn eigen genie, had Mehemet Ali het leger te danken dat in 1832 te Konich en in 1841 te Nezib voor een oogenblik het lot van het Oosten in handen had. Maar tusschen die beide veldtogten in moest Mehemet Ali den Libanon bevredigen en zond Soliman bey in 1840 derwaarts, om de muitende bergbevolking te ontwapenen. Toenmaals behoorde de heer de Beaufort d'Hautpoul tot den generalen staf des Egyptischen generaals, en volgde hem bij zijne expeditie in Syrië, waar hem derhalve de plaatsen, de luchtsgesteldheid en het karakter der inwoners bekend zijn, zoodat die eerste ondervinding, in verband met zijne militaire talenten, er niet weinig aan toe zal brengen om hem eene taak ligter te maken, wier vervulling door de daarop gevestigde blikken en de hartelijke wenschen van geheel Europa ondersteund wordt.

DUITSCHLAND.

DUSSELDORP 13 *augustus*. — De Pruissische Regering, zoo leest men in de Dusseldorfer Zeitung, blijft op zekerheid bij Staatsverdrag der voortzetting van den geprojecteerden Crefeld-Cleverspoorweg naar Nijmegen-Arnhem, met aansluiting aan den Nederlandschen Rijnspoorweg, tot bereiking der groote havensteden Amsterdam en Rotterdam, aandringen, alvorens tot de concessie der aansluiting van den Ruhrort-Crefelder met den Venlo-Vlissingschen spoorweg te mogen overgaan. Terwijl onze Regering op deze wijze, naar vermogen, bij Nederland tot het zoo spoedig mogelijk verder voortzetten van den Pruissisch-Rijnspoorweg, met name van de geprojecteerde, linie Crefeld-Cleve over Nijmegen-Arnhem, aandringt, vertegenwoordigt zij het overwegend spoorwegbelang van den linker Nederrijn, voor welken het leggen van een spoorweg eerst dan blijvend voordeelig kan wezen, als deze oorden even als die aan den regter Rijnoever in de gelegenheid gesteld worden om in elk jaargetijde een onbelemmerd verkeer met Amsterdam en Rotterdam te kunnen onderhouden, zonder hetwelk de Nederrijnsche spoorweg aan de linkerzijde slechts van ondergeschikt plaatselijk belang voor de aangrenzende oorden is, naardien Cleve geen eigenlijk einddoel daarvoor uitmaakt en alleen de voortzetting der spoorbaan tot aan de genoemde groote zeeplaatsen een doorgaand aanzienlijk personen- en goederenverkeer verschaffen kan.

BERLIJN 12 *augustus*. — De minister van buitenlandsche zaken, baron von Schleinitz, die gisteren voormiddag een onderhoud met de Fransche, Oostenrijksche en Russische gezanten had, reist den 16 dezer naar Ostende af, om zich bij den Prins Regent te vervoegen. Dien Staatsman is door den Koning van Beijeren de hoogste der Beijersche middelorden, namelijk de huisorde van den Heiligen Hubertus, verleend.

— Het meermalen herhaald gerucht, dat de Prins Regent een uitnoodigingsbrief van den Keizer der Franschen ontvangen heeft, wordt geenszins bevestigd. Althans een uit Ostende ontvangen schrijven van dien Prins, eergisteren door een veldjager hier aangebragt, spreekt van eene uitnoodiging naar Chalons nergens een enkel woord.

— Van meer dan éene zijde stemmen de berigten overeen dat de nu geëindigde militaire conferentie te Wurzburg tot geene uitkomst ten opzigte der hoofdvragen wegens de herziening der militaire Bonds-Constitutie geleid heeft, en dat de oorzaak daarvan onder anderen hierin ligt dat het verlangen van Beijeren, om op zijne beurt, in vereeniging met de overige noch Pruissische noch Oostenrijksche Staten, een opperbevelhebber over het Bondsleger aan te stellen, door de overige belanghebbenden niet goedgekeurd is.

FRANKFORT 12 *augustus*. — De conducteur der locomotief, die des avonds van 6 dezer, toen een zoo ernstig ongeluk op den spoorweg plaats greep, den tweeden van Offenbach afgereden trein bestuurde, is gevangen en reeds meer dan eens in het verhoor genomen. Ook het overige personeel van den spoorweg is in verzekerde bewaring gesteld. Het blijft nogtans de hoofdvraag wie het bevel tot het te vroeg vertrekken van den trein gegeven heeft, naardien iedereen weet dat een conducteur geen trein in beweging mag brengen, zonder daartoe alvorens bevel te hebben ontvangen.

— Hier verzekeren sommigen dat alles tot het aanvangen van een opstand in Hongarije is voorbereid geweest en dat reeds zeer ver strekkende stappen met dat doel gedaan waren, toen Keizer Napoleon en anderen Kossuth voorschreven voor het tegenwoordige de gemoederen op allerlei wijze tot kalmte te brengen, naardien het den Keizer dit jaar onmogelijk is Hongarije werkdadig bijstand te bieden. Maar Kossuth, zoo voegt het verhaal er bij, die zich, naar gezegd wordt, te Aargau in Zwitserland bevindt, zou geantwoord hebben dat de zaken reeds te ver gevorderd zijn dan dat hij alles weder achteruit zou kunnen brengen.

WEENEN 10 *augustus*. — Onder de vrijzinnige inwilligingen welke de Keizer voornemens zijn zou den 18 dezer, bij gelegenheid van zijnen 30sten verjaardag, te verleenen, behoort, zegt men, de afkondiging der volmaakte gelijkheid, zoowel in het staatkundige als in het godsdienstige, van alle Oostenrijksche onderdanen, tot de verschillende kerkgenootschappen en secten in het Rijk behoorende. Deze vooruitgang, die eene ware weldaad zijn zou, moet niet dan na langdurige en moeijelijke onderhandelingen met het Hof van Rome verkregen zijn; hetwelk herhaaldelijk aan de bepalingen van het Concordaat van 1856 zou herinnerd hebben, maar op welks eindbesluit de voortgang der gebeurtenissen in Zuidelijk Italië niet zonder invloed zou zijn gebleven.

— „Mogen, — zoo wordt uit Triest aan de Algemeine Zeitung geschreven, — Engeland en Oostenrijk ten opzigte der Italiaansche aangelegenheden ook nog niet tot overeenstemming gekomen zijn, zoo mag men toch gerust verzekeren dat de beide Regeringen in het Oosten volkomen eenstemmig handelen zullen. Het kleine Oostenrijksch eskader, dat naar de Levant gestevend is, zal niet op zich zelf staan, zoo als dat in de Napelsche wateren tot hiertoe deed, maar onder dezelfde politieke banier met Engeland verschijnen. Het staatkundig isolement van Oostenrijk heeft nu trouwens een einde genomen; het heeft zijne natuurlijkste en beste bondgenooten teruggevonden, en wel in het vereenigd Duitschland."

ITALIË.

TURIJN 10 *augustus*. — De gemoederen zijn hier in levendige beweging gebragt door het gerucht dat, ten gevolge van den brief van Garibaldi aan den Koning, waarin hij zegt de Napolitaansche marine noodig te hebben voor de bevrijding van Venetië, Oostenrijk onze Regering om opheldering zou hebben gevraagd en de graaf de Cavour daarop slechts een onvoldoend antwoord zou hebben gegeven. Ofschoon men nog niet gelooft aan eene nabijzijnde oorlogsverklaring, kan men toch niet ontkennen dat de Regering er door Garibaldi tegen wil en dank toe heengedreven en dat terugtreden onmogelijk is [illegible]

aan het hoofd der Italiaansche beweging blijven staan. Frankrijk, terwijl het blijft beweren door het verdrag van Villafranca gebonden te zijn, zoodat het Piemont niet zou kunnen ondersteunen, begrijpt intusschen maar al te goed het hagchelijke van de tegenwoordige positie.

De berigten welke men hier uit Napels ontvangt getuigen van den verwarden staat der zaken aldaar. Van Garibaldi weet men niets met zekerheid. Te Genua blijven de vrijwilligers toevloeijen en houden de inschepingen naar Sicilië aan. De stoomboot Abatucci is eergisteren avond met 700 vrijwilligers vertrokken. De heer Bertani is zelf medegegaan; men zegt dat hij eene groote som geld aan Garibaldi overbrengt en dezen persoonlijk wenscht te ontmoeten. Uit eene goede bron wordt verzekerd dat het aantal vrijwilligers, dat nu reeds uit Genua vertrokken is, 22,000 bedraagt.

Een gedeelte daarvan bestaat uit deserteurs van het Sardinisch leger, hetwelk sommige bladen, zoo als de Diritto, de Gazetta del Popolo en zelfs de half-officiële Opinione, aanleiding geeft om te klagen over het gebrek aan krijgstucht in het leger, dat wel talrijker, maar lang niet zoo goed georganiseerd is als in het vorige jaar, toen het met roem heeft gestreden naast de Fransche troepen.

Men spreekt van ministeriële wijzigingen. De heeren Ratazzi en la Marmora zouden in het Kabinet treden. Sints eenigen tijd hoort men weder veel meer van Mazzini en zijne partij spreken. Zijn gewoon orgaan l'Unita Italiana is dezer dagen herhaaldelijk in beslag genomen. Andere erkende republikeinen uit vroegere dagen blijven zich echter onveranderd scharen rondom Koning Victor Emmanuel, als de verpersoonlijking der Italiaansche eenheid.

De voorstanders dier eenheid schijnen ook bij de aanstaande verkiezingen voor het nieuwe Napolitaansche Parlement eene gewigtige zegepraal te zullen behalen.

Uit Sicilië vernemt men dat het ministerie wederom wijziging heeft ondergaan. De heer Depretis heeft de constitutie van Sardinië als de nieuwe staatsregeling voor Sicilië doen afkondigen. Het daartoe strekkend besluit zal echter eerst ten uitvoer worden gelegd wanneer de buitengewone bevoegdheid der dictatuur, welke door de omstandigheden wordt gevorderd, zal zijn opgeheven.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL 3 *augustus*. — In deze week zijn hier twee oorlogsvaartuigen aangekomen, het eene van welke Fuad-pacha naar Syrië had overgevoerd, terwijl het andere brieven uit Beyruth tot 24 en uit Damascus tot 21 julij overbragt. In laatstgenoemde stad was de rust toen hersteld en Mohammed-pacha met vier bataillons aangekomen, terwijl Fuad-pacha zich met tweeduizend man uit Beyruth met hem zou vereenigen. Op het vernemen der nadering van de genoemde bataillons hadden de Kurden, Drusen en Bedouinen, alsmede de voornaamste moordenaars uit de ingezetenen, de vlugt genomen. Naardien er in de Christen- en Jodenwijk geen huis meer overbleef, zouden zij ook niets meer te moorden of te plunderen gevonden hebben, ten ware zij de bij Mohammedanen gevlugte slagtoffers hadden willen aanvallen.

De door de gezanten ontvangen depêches stellen het getal der alleen te Damascus omgebragte Christenen op ongeveer achtduizend, een drieduizendtal vrouwen niet medegerekend, die geroofd zijn en wier verder lot nog onbekend is. Andere brieven meenen dat het genoemd getal nog beneden de waarheid blijft.

De Tsaf heeft den befaamden generaal Ahmed Bey hier aangebragt, wiens gedrag tijdens de laatste gebeurtenissen eene zoo algemeene verontwaardiging heeft verwekt. Na door Fuad-pacha eigenhandig te Beyruth gedegradeerd te zijn, werd hij door dezen herwaarts, maar door de Porte, op aandrang van de vreemde gezanten, naar Damascus teruggezonden, om aldaar zijne straf te ondergaan.

Zoo als men weet heeft de Porte eindelijk in de vreemde tusschenkomst in Syrië bewilligd, maar niet dan na ernstige bedenkingen daartegen gemaakt te hebben. Zij duchtte toch dat die tusschenkomst aanleiding tot het uitbreken van troebelen op verschillende punten des Rijks gelijktijdig geven zou, achtte de aan Fuad-pacha verleende uitgestrekte volmagt voldoende, en meende dat vreemde interventie tijdig genoeg geweest zou zijn bijaldien hij in de vervulling zijner taak te kort mogt schieten. Tevens spreekt men van het benoemen eener Europesche commissie, tot hervorming van het gebrekkige in de overeenkomst van 1845, ten opzigte van den administratieven toestand der Drusen en Maronieten. Hiertegen kan de Porte geene bezwaren opperen; alleen verlangt zij dat de werkzaamheden der commissien zich tot het onderzoek der overeenkomst en tot zoodanige wijzigingen bepalen zullen die met algemeene toestemming en in het belang der beide stammen daarin gemaakt kunnen worden. Reeds heeft Rusland zijnen commissaris in den persoon van den heer Navikoff, secretaris van legatie alhier, benoemd.

Per Telegraaf.

LONDEN 14 Augustus.

Volgens de Morning Chronicle zou het Russisch leger van 30,000 man in Bessarabië waarschijnlijk tot 80,000 man gebragt worden onder den generaal Luders.

De Keizer van Rusland zal Warschau en Duitschland bezoeken.

Tweede depêche.

Bij Reuters Office is berigt ontvangen uit Triëst, dat Oostenrijk drie schepen naar Syrië zal zenden. Bij de Oostenrijksche marine heerscht groote bedrijvigheid. Alle gewapende schepen en het materieel van het arsenaal van Venetië worden naar Pola overgebragt, daar men een aanval van Garibaldi op Venetië dacht.

Uit Weenen wordt gemeld, dat de beraadslagingen van het committé van den Rijksraad minstens nog eene week zullen duren, zoodat het niet mogelijk zal zijn op den verjaardag des Keizers hervormingen af te kondigen. De meerderheid in het Ministerie is echter voor het tot stand brengen van hervormingen.

MARSEILLE 13 Augustus.

Een brief uit Toulon zegt dat de geheele Fransche expeditie den 20 dezer hare bestemming in Syrië bereikt zal hebben.

Tweede depêche.

Eene depêche uit Napels, van 12 dezer, zegt dat het Napelsche Kabinet eene diplomatieke nota aan de Mogendheden, met name aan Sardinië, heeft afgezonden, om te verwittigen dat, wanneer vaartuigen onder Piemontesche vlag beproeven mogten Garibaldische vrijwilligers op eenig punt van het Napelsch grondgebied aan land te zetten, er op die vaartuigen zal gevuurd worden. Den generaal Winspeare is last gezonden Turijn binnen een bepaald tijdsbestek te verlaten, bijaldien die gezant alsdan geenerlei resultaat verkregen heeft. Drie de Regering vijandige dagbladen zijn geschorst. Men verwacht wijzigingen in het Kabinet en een uitstel der verkiezingen.

MUNCHEN 14 Augustus.

De heer Karl Rothschild, die tegenwoordig was bij de opening van den Oostenrijksch-Beijerschen spoorweg, heeft gisteren een langdurig gehoor gehad bij den Keizer van Oostenrijk; en wel over belangrijke finantiële aangelegenheden.

WEENEN 14 Augustus.

Den 12 dezer heeft een Montenegrijn, Kadio geheeten, in de nabijheid van Cattaro Prins Daniëlo op slechts twee schreden afstands met een pistoolschot in het onderlijf getroffen, ten gevolge waarvan deze spoedig daarop is overleden. De dader werd gevat.

Tweede depêche.

Door graaf Rechberg zijn twee circulaires, eene in de Hoogduitsche, de andere in de Fransche taal, gezonden aan de Oostenrijksche Gezanten in Duitschland en in het buitenland, waarin hij, zonder tot de geheimen der onderhandelingen te willen doordringen, evenwel verklaart, dat er ten opzigte der Duitsche en Europesche vraagstukken eene volmaakte overeenstemming bestaat tusschen Pruissen en Oostenrijk.

TURIJN 13 Augustus.

Het officieel dagblad deelt den uitslag der inschrijvingen in de leening mede, welke de som van 27,594,240 lires bedragen. De Minister van binnenlandsche zaken heeft eene circulaire, onder dagteekening van heden, uitgevaardigd en aan de gouverneurs der provincien en de generale intendanten toegezonden, met aanbeveling om alle onwettige bemoeijingen met Staatszaken gestreng tegen te gaan, de toebereidselen van dwang tegen de naburige Regeringen te beletten en degenen die tot desertie aansporen te straffen. De circulaire kondigt ook de vorming van een korps vrijwilligers bij de nationale garde aan.

GENUA 14 Augustus.

Tijdingen uit Napels van gisteren houden in, dat de camarilla heeft aangedrongen op het in staat van beleg verklaren van die stad, wat evenwel door de Regering geweigerd was.

MADRID 13 Augustus.

De Union Nationale beschuldigt de Carlisten van kuiperijen, ten behoeve eener aanhechting van Catalonië bij Frankrijk.

Uit Marokko zijn weder dertig millioenen aan schadevergoeding wegens oorlogskosten ontvangen.

LONDEN 14 Augustus.

KOFFIJ prijshoudend. THEE gedrukt. — SUIKER. Maurit. 38/ a 42/. — RIJST vast; Bengaal 11/ a 14/9. — IJZER 52/.— TALK 52/. — OLIE. Raap- 43. Patent 45.6 a 44.6, Lijn- 30. — LIJNZAAD. Zw. Zee 49/6 a 50/, Morchansky 50/, Archangel 39/ a 40/.

LIVERPOOL 14 Augustus.

KATOEN. Heden werden 10,000 b. afgedaan.

BERLIJN 14 Augustus.

ROGGE. Aug. 48¾, Najaar 48¼ th. — RAAPOLIE. Aug. 12⅛ th., Najaar 12¼ th.

MADRID 13 Augustus.

Spanje 1¾ pc. 41.35; dito 3 pc. 49.20.

PARIJS 14 Augustus.

Frankrijk 3 pc. 67.90; dito 4½ pc. 97.90. Cred. Mob. 680. Spanje 1¾ pc. 39⅞; dito binnenl. 3 pc. —.

LONDEN 14 Augustus.

De 3 pc. Geconsolideerden 93¼. Rusland 4½ pc. 94¼. Spanje 1¾ pc. 40⅛; dito buitenl. 3 pc. 48⅞; dito Cert. 5⅝. Portugal 3 pc. 44¼. Mexico 3 pc. 21⅛. Peru 4½ pc. 96; dito 3 pc. 73⅜. Venez. 4½ pc. 22¼.

WEENEN 14 Augustus.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 79; dito Nationale 5 pc. 78.90. Wissel Londen 129.50.

FRANKFORT 14 Augustus.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 51½; dito Nation. 5 pc. 58¼. Spanje 3 pc. 47⅝; dito 1¾ pc. 39⅜.

ANTWERPEN 14 Augustus.

Spanje 1¾ pc. 39¼; dito 3 pc. 48. Oostenrijk Metall. 5 pc. 51⅞; dito Nationale 5 pc. 59½.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 14 Augustus.

Aan het Maçonniek Weekblad wordt het volgende ontleend:

Begrafenis-Plegtigheid.

ROTTERDAM 9 *augustus* 1860. — Heden had alhier de plegtige ter aarde bestelling plaats van het stoffelijk overschot van den Z.·. V.·. Br.·. J. H. Lentfrinck, Ged.·. Gr.·. Mr.·. Nat.·. voor de Afd.·. van den Mr.·. Gr.·., Gr.·. Alm.·., Mr.·. der [•] *Frédéric Royal*, voor de Afd.·. enz., in zijne prof.·. betrekking Advokaat en Deken van de Orde der Advocaten alhier.

Aan de begraafplaats te Crooswijck waren, behalve eenige vrienden van den overledene, vele Br.·. bijeengekomen om het lijk af te wachten en naar de laatste rustplaats te vergezellen. Het lijk aangekomen en op de baar geplaatst zijnde, volgden onmiddellijk familie-betrekkingen en vrienden, en daarachter de BB.·. en vrienden, die het hadden afgewacht. Het lijk in den grafkelder nedergelaten zijnde, nam de A.·. Br.·. Bicker Caarten, namens de A.·. [•] *Frédéric Royal*, het woord en sprak nagenoeg het volgende:

„Klonk ons voor weinige dagen de treurmare tegen, Br.·. Lentfrinck is niet meer, zijn wij in deze oogenblikken getuigen, dat zijne overblijfselen aan het stille en kille graf worden toevertrouwd, dan zal het u, geachte hier aanwezigen, niet bevreemden, dat ik in geen sierlijke taal der lippen, maar in eenvoudige taal des harten, bij deze zeg: het plotseling afsterven van hem, dien wij nog kortelings met den geliefden Broedernaam mogten begroeten, heeft de [•] *Frédéric Royal*, gevestigd in het O.·. van Rotterdam, die ik de eer heb in deze te vertegenwoordigen, diep geschokt. Hij toch was niet alleen gedurende vele jaren in onze [•] als lid derzelve werkzaam, maar ook in verheven maç.·. betrekkingen, die hij aldaar vervulde, onzen leidsman, hij toch herinnerde ons zoo dikwerf door vele zijner daden, aan onze gelofte, te streven naar en bevordering van het heil des menschdoms, — gelofte, afgelegd op het Alt.·. en voor het oog van den O.·. B.·. H.·. d.·. H.·.. Met den wensch, dat zijn geest moge zijn opgestegen, tot dien eeuwigen Tempel des Lichts, waar alleen het paswoord „genade" geldende is en met de hoop, dat het zaligend „welkom" hem reeds zal hebben toegeklonken, gaan wij getroost van hier, met de waarschuwende herinnering voor ons zelven: „hij heden, wij morgen."

Daarna sprak de Br.·. Secr.·. der A.·. [. .] *de Drie Kolommen* ongeveer het volgende:

„Het zij ook ons gegund, als BB.·. VV.·. MM.·. en Leden van de A.·. [.] *de Drie Kolommen*, van welke werkpl.·. de overledene het eere-lidmaatschap bekleedde, een enkel woord te spreken aan het geopende graf van den Br.·. en Vriend, die aan den algemeenen Broederketen zoo onverwacht is ontvallen. Wel had men zich, zijnen reeds gevorderden leeftijd in aanmerking genomen, geen langen duur meer van zijne aardsche loopbaan kunnen voorstellen, doch zijn ziekbed niet van zulken korten duur, zijn einde niet zoo nabij gedacht. Eene ernstige en krachtvolle waarschuwing voor allen: „De koning der verschrik-„king komt als een dief in den nacht, waakt en „bereidt u voor, want ook gij zult sterven!" En stellen wij ons den afgestorven Br.·. voor, zoo als hij in zijn leven is gekend, dan merkten wij in hem op, den gewilligen raadsman, den kundigen en scherpzienden regtsgeleerde, den geestigen vriend, den ijverigen en trouwen Br.·., die door het geacht Hoofd onzer H.·. O.·. is waardig gekeurd, zijn plaatsvervanger te zijn bij de Afd.·. van den Mr.·. Gr.·., en als Gr.·. Offic.·. de betrekking van Gr.·. Aalm.·. vervulde, waardoor hij, meer dan anderen nog, in staat was menigen traan te droogen, menig troostwoord den bedroefden en verlatenen toe te voegen. — Zijne aardsche loopbaan is hier aan de groeve der vertering afgeloopen en zijne assche ruste in vrede! Voor den V.·. M.·. echter is de dood geenszins eene ruste, maar eene handeling; geen koning der verschrikking, maar eene vriendelijke bode, die hem komt uitnoodigen in betere gewesten over te gaan en werkzaam te zijn in volmaaktheid. — De O.·. B.·. H.·. geve zijner onvolkomenheden, eigen aan alle menschelijk werk, een edeler, verhevener en grootscher vlugt, en doe hem daarboven aanschouwen en deelachtig worden de volmaaktheden, waarnaar hier behoort te worden gestreefd."

De WelEd. Gestr. Heer Mr. van der Bank, Advokaat te Dordrecht, dankte toen de aanwezigen voor de hulde aan den ontslapene bewezen, èn door de opkomst, èn door het gesprokene, en drukte den wensch uit, dat de aan de aarde toevertrouwde Br.·. en Vriend, lange nog in levendig aandenken bij de aanwezigen en ook bij de andere BB.·. blijven mogt. — Hiermede eindigde deze plegtigheid.

Bij Zr. Ms. besluiten zijn herbenoemd tot burgemeester: der gemeenten Hilvarenbeek G. Kuypers, Beets G. H. Bast, Leimuiden J. van Beusekom, Nieuwer-Amstel mr. B. J. F. Marcus en Heer-Hugowaard D. de Boer; — zijn benoemd: tot lid van het colllegie van regenten over het huis van arrest te Zutphen, dr. G. J. Luchtmans; tot regter-plaatsvervanger in de arrond.-regtb. te Assen, mr. H. Pelinck, advocaat aldaar; tot president der arrond.-regtb. te Roermond, jhr. mr. F. G. H. H. A. Michiels van Verduynen, thans regter in die regtbank; tot ontv. der dir. bel. en acc.: te Dalfsen, F. V. C. Engelbert van Bevervoorde, thans ontv. te Hasselt, en te Hasselt, P. A. A. Molenaar, surn. bij de dir. bel., in en uitg. regt. en acc. ter prov. dir. in Zuidholland; — is aan C. H. Jeekel, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als plaatsverv. van den kantonregter te Alphen.

Ten gevolge van Zr. Ms. besluit van den 10 dezer zal het schroefstoomschip Reteh, liggende te Amsterdam, met den 16 september aanstaande worden in dienst gesteld, met bestemming naar Oost-Indië. Het bevel zal worden opgedragen aan den luitenant ter zee der 1ste klasse jhr. H. P. de Kock, en op dien bodem geplaatst worden: de luitenant ter zee der 2de klasse G. W. C. Westenberg, als 1ste officier: de luitenants ter zee 2de klasse, J. A. P. J. de Roy van Zuidewijn; jhr. T. E. de Brauw; J. C. Joekes, en de officier van administratie der 3de klasse B. M. E. Crevecoeur.

Op aanstaanden donderdag den 16 dezer zal de gewone audientie van den Minister van Staat en van Finantien geen plaats hebben.

Aangenomen het beroep naar de Remonstrantsch Gereformeerde gemeente te Delft door ds. H. C. Rogge, pred. te Moordrecht.

's GRAVENHAGE 14 *augustus*. — Heden middag heeft er bij Z. K. H. den Prins van Oranje een groot diner plaats gehad, hetwelk werd bijgewoond door HH. MM. den Koning en de Koningin, HH. KK. HH. Prins en Prinses Frederik, Prinses Maria en eenige andere aanzienlijke genoodigden.

— Naar men verneemt zal door HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik, in de volgende maand, wanneer HD. zich naar het Groothertogdom Luxemburg zullen begeven, een bezoek gebragt worden aan het Hof van België.

— Morgen, ter viering van den naamdag van Z. M. den Keizer der Franschen, zal door den Internuntius een Te Deum worden gezongen in de kerk van de H. Antonius en de H. Lodewijk, ter bijwoning waarvan het Corps Diplomatiek is uitgenoodigd. Des avonds ten half zeven ure geeft Z. Exc. graaf de Sartigues, Fransch gezant aan het Nederl. Hof, een officieel diner, waarop zijn uitgenoodigd de heeren Ministers, de leden van het Corps Diplomatiek en de civiele en militaire waardigheidsbekleeders van het Hof en autoriteiten der stad. Het muziekkorps van het regement dragonders zal, gedurende het diner, eenige muziekstukken uitvoeren.

— Heden zijn aan het Ministerie van Marine aanbesteed de volgende voorwerpen, als: 450 wollen dekens, aangenomen door den heer H. J. van Wensen te Leyden, a *f* 4.28½ per stuk; 3400 zijden doeken, door den heer L. D. Simons alhier, a *f* 1.59½ per stuk, en 1000 Orleansdoeken a 49½ cents per stuk, door denzelfde.

— De Hooge Raad der Nederlanden heeft bij arresten van heden verworpen de voorziening in cassatie ingesteld: 1°, door J. de Cock Rouaan, tegen een arrest van het Hof in Groningen, waarbij hij wegens moedwillige mishandeling en beleediging door woorden van een bedienend beambte is veroordeeld tot eene maand cellulaire gevangenisstraf en twee geldboeten elk van *f* 25; 2°, door G. Nap, tegen een arrest van het Hof in Groningen, waarbij hij wegens feitelijke en gewelddadige aanranding der eerbaarheid van eene vrouw is veroordeeld tot vijf jaren tuchthuisstraf; 3°, door Willem van Beek, tegen een arrest van het Hof in Noordbrabant, waarbij hij wegens gewelddadig verzet tegen een bedienend beambte is veroordeeld tot eene gevangenisstraf van 1 jaar in eenzame opsluiting te ondergaan; 4°, door J. de Vries en M. de Wit, tegen een arrest van het Hof in Zuidholland, waarbij zij zijn schuldig verklaard aan twee diefstallen bij nacht, door meer dan één persoon, en veroordeeld tot 1 jaar cellulaire gevangenisstraf, en 5°, door E. Roddenhoff, tegen een arrest van het Prov. Geregtshof in Overijssel, waarbij hij ter zake van bedriegelijke opligting is veroordeeld tot eene gevangenisstraf van 1½ jaar en twee geldboeten elk van *f* 25.

Daarna heeft de advocaat-generaal mr. Römer geconcludeerd tot verwerping der voorzieningen in cassatie ingesteld door: 1°, J. de Haan, tegen een arrest van het Hof in Zuidholland, waarbij hij wegens diefstal van eenige houtkneppels is veroordeeld tot 3 maanden cellulaire gevangenisstraf, en 2°, door Krijn Hengstmengel, tegen een arrest van het Hof in Zuidholland, waarbij hij, wegens poging tot moord op zijne bijzit, is veroordeeld tot 10 jaren tuchthuisstraf. In beide zaken is de uitspraak bepaald op 28 dezer.

— Gisteren avond werden door de 2de en 3de sectie der vereeniging het Metalen Kruis op feestelijke wijze herdacht de gedenkwaardige dagen van 1831. De eerstgenoemde hield daartoe hare bijeenkomst in het buitenverblijf Bosch en Veldzigt, aan den Bezuidenhoutschen weg, en de andere aan het zoogenaamde Boschhek. Beide lokalen en tuinen waren smaakvol gedecoreerd en rijkelijk met vlaggen versierd. Tot laat in den avond bleven de feestelingen op echt kameraadschappelijke wijze bijeen. Bij de 3de sectie liet zich het muziekkorps der dragonders, onder directie van den heer Stein, bij afwisseling hooren en was ook het korps onderofficieren van het garnizoen tegenwoordig.

— De Arrondissements-Regtbank alhier heeft heden den Scheveningschen jongeling, beschuldigd van diefstal van eene porte-monnaie uit eene kamer van het gemeente-badhuis, op grond van geen genoegzaam regterlijk bewijs, vrijgesproken.

AMSTERDAM 13 *augustus*. — De professoren in de natuur- en geneeskundige wetenschappen aan het Athenaeum Illustre alhier hebben een brief gerigt aan den Gemeenteraad der hoofdstad, over de hervorming en uitbreiding van het natuur- en geneeskundig onderwijs aan die instelling van hooger onderwijs. Hij strekt tot ondersteuning van een plan tot volledige hervorming dier instelling, door curatoren van het Athenaeum bij den Gemeenteraad ingezonden, welk plan ten doel schijnt te hebben het Athenaeum tot eene vrije universiteit te verheffen.

— Van de 26 jonge slangen, onlangs uit de boa constructor in Natura Artis Magistra alhier geboren zijn 2 door het bestuur van dit genootschap aan den pas opgerigten zoölogischen tuin te Keulen geschonken.

WILLEMSOORD (gemeente Helder) 11 *augustus*. — Zr. Ms. schroefstoomschip Cornelis Dirks, dat te Hellevoetsluis is binnengevallen, zal naar de Middellandsche Zee vertrekken om de Admiraal van Wassenaer af te lossen, die terug zal komen om van equipage te verwisselen. De thans op laatstgenoemd schip geoefende manschappen zullen worden geplaatst aan boord der schepen die naar Oost-Indië moeten vertrekken; de equipage van de Admiraal van Wassenaer wordt dan weder met nieuw volk gecompleteerd. Sommigen beweren dat, door het binnenkomen van de Cornelis Dirks, de reis van de Cycloop, die zich bij het eskader zou voegen, zal vervallen; aangezien het voor niet raadzaam wordt gehouden een als zeeschip zoo totaal ongeschikt vaartuig naar de Levant te zenden, vooral in dit jaargetijde. Als opvolger van den kapit.-luit. ter zee J. P. G. Muller, in het kommandement van de Cycloop wordt genoemd de kapit.-luit. ter zee F. R. Toe Water. Met 16 dezer is op het wachtschip alhier geplaatst de luit. ter zee 2de kl. H. C. M. E. Habets. (*M. C.*)

WIJHE 13 *augustus*. — Het water op den IJssel is heden weder aanmerkelijk gewassen, zoodat de aan deze rivier gelegene landerijen bedreigd worden op nieuw geïnundeerd te worden.

De Kermis te Rotterdam.

(Vervolg).

ROTTERDAMSCHE SCHOUWBURG.

De schipbreuk van la Pérouse werd heden avond voor het eerst in de kermisweek in dezen schouwburg door de tooneelisten onder directie van J. Eduard de Vries opgevoerd. Deze opvoering slaagde volkomen en zal bij herhaling voorzeker geen minder algemeenen bijval verwerven dan daaraan heden van de zijde der in grooten getale opgekomen aanschouwers te beurt viel. Immers is de inhoud van dit melodrama, eenige onwaarschijnlijkheden daargelaten, wel in staat de belangstelling gaande te maken en op den duur levig te houden. De handeling is levendig en boeijend; aan afwisseling van tooneelen en toestanden is geen gebrek, en de verschillende karakters zoo van de Fransche equipage als van de hoofden der wilde volksstammen zijn goed geteekend en boezemen den toehoorder onafgebroken belangstelling in. Acahiva het Indiaansche meisje, met hare wraakzucht en hare liefde, haar broeder Mateomo, la Pérouse, de waardige scheepskommandant, de ongelukkige George d'Auvray, Blanche de Kerven, zijne geliefde, zij allen boeijen door hunne lotgevallen en de wijze waarop zij dien ondergaan onze aandacht. Maar zoo wij dit voor een goed gedeelte aan het stuk zelf toeschrijven, wij gelooven dat de goede uitvoering die er aan te beurt viel daaraan geen minder deel heeft. Mevrouw Kleine als Acahiva, de heer Metsch als la Pérouse, de heer Moor als de geheimzinnige Cagliostro, mevrouw Götz Scheps als Blanche en vooral de heer Albregt in de werkelijk komische rol van den kleêrmakersgezel Bonaventure werkten als om strijd mede tot het leveren van een goed ensemble. De indruk bleef dan ook niet achter en het publiek gaf herhaalde malen door luide toejuichingen blijk van zijne goedkeuring. Niet minder golden die toejuichingen de fraaije mise en scène en de uitmuntende decoratiën, waarvan vooral de beide laatsten: aan de Zuidpool en het zinkend schip voortreffelijk waren.

Wij wenschen en vertrouwen dat de heer de Vries voor de vele moeite en kosten aan deze opvoering besteed door een talrijk bezoek gedurende de kermisweek zal worden schadeloos gesteld.

Schouwburg onder directie van J. J. Stoete en A. M. Schröder.

Het gunstig bekende melodrama *Marie Jeanne* werd in genoemden schouwburg heden avond met het grootste succes opgevoerd. De rollen der dames van Dam en Barendse, de eerste van welke de titelrol vervulde en de laatste die van de gravin de Bussières, werden uitmuntend voorgedragen, terwijl de heeren Stoete, vooral hij die de rol van Remy vervulde, zich als geroutineerde acteurs deden kennen; ook de heer Jacqui, als Appiani, was goed op zijne plaats, terwijl het overige personeel wedijverde om het geheel te volmaken. Een daverend applaus en de terugroeping op het einde strekte dan ook tot bewijs dat men ten uiterste voldaan was. Ook het nastukje *de Prima Donna* wekte de algemeene vrolijkheid op. Jammer dat de helder door gaz verlichte tent niet meer bezet was. Wij durven echter beweren dat bij het bekend worden van de goede opvoering, dit gezelschap meer en meer bezoekers zal uitlokken, iets wat het ten volle waardig is en wij het van harte toewenschen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 14 Augustus.

OVERLEDEN: A. Schippers, wed. B. Mol, 82 j. — G. van Gheyn, z., 1 j. — J. Blanhard, z., 3 j. — W. G. van Zuylekom, z., 5 j. — H. J. C. Grootenboer, z., 5 j. — T. van Es, wed. J. van der Velden, 62½ j.

BEVALLEN: H. C. Wenmakers, geb. Hendrichs, d. — E. Boekhout, geb. Jonker, d. — C. C. Peppelaar, geb. van Duyl, z. — J. Kneyber, geb. Dekker, z. — M. M. Mallee, geb. Nieuwkoop, z. — J. G. Rieff, geb. van Helden, z. — A. van de Velde, geb. Frenten, z. — A. van der Werff, geb. Weysters, z. en d. — M. A. Noorlander, geb. Spruyt, z. — M. Goedkoop, geb. Visser, d. — G. van Oosten, geb. Hazelzet, z. — J. Boshom, geb. Eykelenboom, z. — T. Geurtz, geb. Hocksenar, d. — J. Schusler, geb. van der Vaak, z. — H. A. G. Spruit, geb. Huygen, z.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING,
IN HET LOKAAL OP DE SCHEEPMAKERS-HAVEN EN BIERSTRAAT:
Dingsdag den 14 *augustus* 1860:

Het Barkschip JEANNETTE. Om *f* 11,350 verkocht. — De Chronometer om *f* 75, de Barometer om *f* 14, de Symphisomen om *f* 1 en de Kaarten om *f* 25 verkocht.

Beursberigten.

AMSTERDAM 14 Augustus.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld	2½	pCt.	63 3/16	63½	63½
"	dito dito	3	"	76⅛	76 3/16	
"	dito dito	4	"	98¼	98½	98½
"	Amort. Synd.	3½	"	93		
"	Hand. Maats.	4½	"	131¼		
"	O. I. Leening	4	"			
"	Holl. Sp.	4½	"			
"	Rijn-Spoorw.	4½	"			
"	M. van Weld.	4	"			
België,	Cert. *Rothsch.*	2½	"			
Frankrijk,	Certificaten..	3	"			
Spanje.	Buitenlands..	1½	"	39½	39⅝	39 9/16
"	dito	3	"	47 13/16	47 15/16	47 13/16
"	Binn. a *f* 6000	3	"	47⅛	47¼	47⅛
"	Amort. Schuld		"	20¾	20 13/16	
"	Bew. v. Coup.		"	5⅝	5 11/16	5 7/16
Portugal,	Obligatien...	3	pCt.	43¾	43⅞	43¾
"	dito 1856/59.	3	"	41 13/16	42	41 13/16
"	dito Uitgest..					
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	"	101⅝	101⅝	101⅜
"	dito 1822/23.	5	"	100½		
"	Cert. 1831/33	5	"	84½		
"	d.° 1840.....	4	"	78⅝	78¾	
"	d.° *Stieglitz* ..	4	"	79 3/16	79¼	
"	d.° d.° Nieuwe	5	"	87¼		
"	d.° d.° 1855 N.	5	"	96 7/16	96¾	96½
"	d.° te Lond.	4½	"	90¾	91	90¾
"	d.° v. Assign..	6	"			
"	Inschr. dito..	6	"			
Polen,	Aand. 1835..		*f*			
"	Obligatien...	4	pCt.	79	79¼	79⅛
Pruissen,	Obligatien...	5	"	102⅝		
"	Aand.	3½	"			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	"			
"	d.°	4	"			
"	d.° Met. Oude	5	"	48	49	48⅛
"	d.° N. te Ams.	5	"	71	71¼	71¼
"	d.° Nat. Met.	5	"	55 9/16	56¼	55⅝
"	d.° Metalliek.	2½	"	25⅝	26	25¾
"	W. Ad. fl 250	4	"	214		
Brazilië,	1824, £ 100	5	"			
Equador,	£ 100	1	"			
Venez.	Obligatien...	3	"	20⅞	21	
"	Uitgestelde..	1½	"			
Grenada,	Obligatien...	4	"	13	13 3/16	13
"	Uitgestelde..			4⅛	4¼	4⅛
Mexico,	Obligatien...	3	"	20		
Illinois	.....	7	"	89¾		

Nederlanden, Handel-Maatschappij op rescontre 131, 131¼, 131. Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 61 11/16, 61⅞, 61 11/16; dito Spoorweg Aand., volgef., 5 pc., 210¼, 211; dito N., 4½ pc., 89 15/16, 90¼, 89 15/16. Weener Aand. 1860, *f* 420. Brazilie 1860, 4½ pc., 84½, 84¾, 84½. Galvest. Spoorw. Oblig., 8 pc., 37½. Griekenl., 5 pc., 5⅝, 5 11/16.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pc.

Vele verkooporders oefenden heden een ongunstigen invloed op de fondsen; vooral Oostenrijksche leden daardoor gereelig.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63½. Spanje, 1¾ pc., 39 5/16; dito Binnenl., 3 pc., 47⅛. Oostenr., Metall., 5 pc., 48 1/16; dito Nat., 5 pc., 55½.

ROTTERDAM 14 Augustus.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld	2½	pCt.	63⅝	63 11/16	63 11/16
"	dito dito	4	"	98⅜		
Spanje...	Oblig. 3, nu	1¾	"	39¾		
"	Certif. Coupons		"	5 19/32	5 11/16	5 19/32
Portugal..	Obl. 1856/7/9.	3	"	42 1/16	42⅛	42⅛
Rusland..	Obl. te Londen	3	"	61⅞		
"	dito bij Baring.	4½	"	90½		
"	Obl. te Amst.	4½	"	90 1/16	90⅛	90 1/16
"	bij Stiegl. 1855	5	"	96 13/16	97	96 13/16
"	Spoorw. Aand.	5	"	210¼	211½	210¼
Oostenr..	Oblig. Metall.	2½	"	26 7/16		
"	dito dito	5	"	49¼	49½	49¼
"	dito Nat. Met.	5	"	56⅜	56⅞	56⅝
"	Ad. fl 250 1854		"	216		

De beurs leverde heden slechts ten opzigte van Oostenrijksche fondsen eenige variatie op, welke aanvankelijk tot ongeveer de vorige slotprijzen verhandeld werden, doch spoedig tot dalende koersen werden afgegeven.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Spanje, Binnenlandsche a 6/m., 3 pc., 47 7/16; dito Certific.-Coupons, 5½, 5 9/16, 5½. Portugal, Obligatien te Londen 1856/1859, 3 pc., 42. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 26; dito Oude, 5 pc., 48 11/16, 49, 48 11/16; dito Nationale, 5 pc., 56, 56⅜, 56 1/16. Weener Loten 1854, *f* 214½. Rusland, Oblig., bij St., 1855, 5 pc., 96¾.

LONDEN 13 Augustus.

3 pc. Cons. cont.	93	a	93½	3 pc. Peru.....	73	a	74
id. id. op tijd..	93⅛	-	93⅜	4½ pc. id. Urib..	82	-	83
5 pc. Oostenrijk	79	-	82	id. te New-York	82½	-	83½
dito 1859	—	-	—	3 pc. Portugal..	44	-	45
4½ pc. België...	95	-	97	5 pc. Rusland .	107	-	109
5 pc. Braz. 1824	99	-	101	4½ pc. idem....	93½	-	94½
id. 1829/39	—	-	—	3 pc. idem....	64	-	64½
id. 4½ pc. 1852..	87	-	89	3 pc. Spanje ...	48½	-	49
idem 1858	87	-	89	1¾ pc. idem....	39¾	-	40½
6 pc. Buen-Ayr.	86	-	88	idem Amort....	20	-	21
6 pc. Chili.....102		-	104	id. Cert. Coup..	5⅛	-	5¼
3 pc. idem	70	-	73	5 pc. Sardinië ..	82	-	84
5 pc. Denemark.	102	-	104	6 pc. Turkije...	75½	-	76½
3 pc. idem.....	83	-	85	idem Nieuwe...	60¾	-	61¼
2½ pc. Holland..	65	-	66	4 pc. idem.....	101	-	101½
4 pc. idem.....101		-	103	3 pc. Venezuela	21	-	23
Equador.....	11½	-	12⅛	idem Uitgest...	11	-	12
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.14⅛	a	15
2½ pc. Grenada..	14	-	15	idem 3 m.	11.16¾	-	17
id. Uitgestelde..	4	-	5	idem Rott. 3 m..	11.16¾	-	17
3 pc. Mexico....	21	-	21½	idem Parijs kort.	25.10	-	15
4½ pc. Peru....	95	-	96	idem 3 m.	25.35	-	40

Engelsche fondsen werden heden iets hooger verhandeld, doch de omzettingen waren niet groot. Van buitenlandsche waren Spaansche willig.

PARIJS 13 Augustus.

Frankrijk 3 pc. a contant 68.10, 67.90; dito op ultimo 68.10, 67.90; dito 4½ pc. a contant 98.05, 98; dito op ultimo 97.90; Bank-Actien 2825. Crediet Mobilier 682.50, 677.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen —. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. 39¾; dito buitenl. 3 pc. Oude 48¼ en dito Nieuwe 48; dito binnenl. 3 pc. 47⅞; dito Passive 20½. Oostenrijk 5 pc. 80½.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 14 Augustus.

	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.62½	11.70
d.° 3/m.	11.58½	—
Parijs . .	55½	56
d.° 3/m.	55⅜	
Bordeaux.	55¼	55 9/16
Genua...	45¾	—
Livorno..	45⅝	-
Napels . .	75½	—
Petersb..	169	—
Hamburg.	35⅛	35¼
d.° 3/m. .	35 1/32	—
Antwerp .	—	1⅛ v

	6 weken.	Kort.
Frankfort	99⅝	—
Augsburg	99¼	—
Weenen..	90	—
Triest. . .	89⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 14 Augustus.

	2 maanden		zgt.	
Londen..	11.62½	g	11.70	p
Parijs. . .	55½	g	55⅝	g
Bordeaux.	55¼	g	—	g
d.° ½ m.	55⅛	g	—	g
Genua . .	45⅜	g	—	g
Livorno..	45⅛	g	—	g
Napels . .	75	g	—	g
Hamburg.	35	g	35⅛	g
	3 maanden.		Zigt.	
Madrid . .	240	g	—	g
Cadix. . .	241	g	—	g
Sevilië . .	237	g	—	g
Bilbao . .	238	g	—	g
Lissabon .	40⅞	g	—	g
Porto. . .	41	g	—	g
Petersb. .	169	g	—	g
	6 weken.		Zigt	
Weenen ..	90	p	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99⅛	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 14 Augustus.

Cocosolie. De heden alhier door de NHM. gehouden veiling is afgeloopen als volgt: 24,500 kil. Prima Wit *f* 28; 19,000 kil. Goed Wit *f* 27¾; 6000 kil. Ord. Wit *f* 27½; alles verkocht. Opgeh. 5000 kil. Cocosgaren *f* 22½ a *f* 25.

Boter. 1ste kwal. *f* 48, 2de kwal. *f* 45, 3de kwal. *f* 43.

Granen. Verkocht: Rogge, te Delfshaven 145 ℔ Libau *f* 198 2/m., bij partij. Boekweit, per 2100 kilo Fransche *f* 220.

Katoen. Afloop der alhier door de N. H. M. gehouden veiling van 4808 b. Noord-Amerik. en 1721 b. Suratte: 3256 b. *New-Orleans.*

	Verkocht.			Opgehouden.		
				b.	—	a —
90 b. ordinary.....	90 b.	24⅛	a —			
243 " good ordinary ..	65 "	27	" 28¼	178 "	26¼	" 27
1064 " low middling...	782 "	31	" 32¼	282 "	31	" 31⅜
899 " middling	757 "	33½	" 34⅜	142 "	33½	a —
855 " strict middling.	855 "	35	" 36	"	—	" —
89 " good middl. BS.	50 "	36½	" —	39 "	37	
16 " middling fair...	16 "	36½	" —	"	—	" —
1552 b. *Georgia.*						
63 b. ordinary.....	63 b.	24⅝	" —	b.	—	a —
203 " good ordinary..	88 "	27½	" —	115 "	26	" 27½
352 " low middling ..	352 "	30½	" 31	"	—	" —
372 " middling	372 "	31½	" 32⅜	"	—	" —
399 " strict middling.	399 "	34½	" 34⅜	"	—	" —
89 " good middling.	89 "	35½	" —	"	—	" —
74 " middling fair...	74 "	36½	" —	"	—	" —
1721 b. *Suratte.*						
300 b. Oomraw. (g. midd.)	300 b.	21⅛	a 21½	b.	—	" —
987 " Dholl. (midd. fair.)	987 "	22	" 22⅜	"	—	" —
434 " Comptah (g. midd.)	150 "	21	" 21¼	284 "	19	" 20

SCHIEDAM 14 Augustus.

Granen. Verkocht: Rogge, 145 ℔ Coursche *f* 195 cont.; 147 ℔ Libau *f* 205 6/w., *f* 206 3/m.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust *f* 15.—.
Jenever, " " " " " - 20.50.
Amst. Proef " " " " " - 21.75.
Alles zonder de belasting.
Spoelling per Ketel ..... *f* 1.40.

AMSTERDAM 14 Augustus.

Suiker. Van Ruwe zijn heden afgedaan 1424 kranj. Java n.° 11 ruim, zeilende per Carolina, tot *f* 33⅛.

Rijst. Heden zijn tot verhoogde prijzen, gedeeltelijk voor export, afgedaan 5000 b. gepelde in diverse sorteringen.

Uit de eerste hand werden afgedaan 5900 b. ongep. Java, per Dictator, aan één huis.

Tabak. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 25 v. Maryland per Dublin en 8 v. dito per Admiraal.

Rogge. Heden verkocht 126 ℔ Pruissische *f* 211; 121 ℔ Galatz *f* 192; 120 ℔ nieuwe Petersb. *f* 188, alles bij partij; 119 ℔ jarige dito *f* 186. Op levering per 2100 kilo Oct. *f* 180; gedr. dito *f* 182; Maart *f* 188; Mei *f* 189.

Hennep. Afloop der gisteren gehouden veiling:

	bondj.			Kavel. verk.	opg.	Prijs.
SC	100	Venetiaans.	.....	4	6 *f* 57	a 57½
G	64	dito	.....	4	2 " 69	" 69½
PC	8	dito	.....	1	— " 61½	" —
SC	37	dito	.....	—	3 " 56	" —
S	30	dito	.....	2	1 " 46	" —
T	8	dito	.....	1	— " 41½	" —
G	3	dito	gehekeld	—	1 " 96	" —
PC	49	dito	.....	2	2 " 61	" —
SC	48	dito	.....	—	4 " 56½	" —
B	100	dito	n. beschadigdh.	9	2 " 48	" 57½
KS	124	Livornesch.	.....	5	7 " 55	" 55½
CLH	4	Triest. geh.	.....	1	— " 110½	
"	10	dito	.....	2	— " 94	" 95
"	10	dito	.....	2	— " 98	" 98½
"	2	dito	.....	1	— " 107	" —
LS PC	50	Venetiaans.	n. beschadigdh.	6	— " 55½	" 61½

LONDEN 13 Augustus.

Suiker. In loco gaat niets om, doch zeilende werd nog al iets gedaan en was het gemakkelijk te koopen; 400 v. Portorico werden alzoo verkocht a 27/3, 1195 k. Havanna a 29/, 1076 k. dito n.° 18 naar Amsterdam bestemd a 31/, 7310 k. dito n.° 13 a 28/, 3966 k. dito n.° 12 a 27/6 en 3220 k. dito n.° 11 a 27/. Geraffineerd slap; Lompen 50/6; gebroken en basterd goed te verkoopen. Siroop vindt nemers tot vaste prijzen. De voorraad was heden 71,262 ton, tegen 68,794 ton in het vorige jaar. Afleveringen in de vorige week 5516 ton, waarvan 270 ton voor exportatie. Aanvoeren 4965 ton, tegen 9103 in het vorige jaar. Melassen. 40 punch. goed Cuba Moscovados werden a 17/6 omgezet. — Rum vast; 60 punch. Demerary werden a 1/9 verkocht en goed donker 30 per cent a 1/10; 230 punch. Leewards a 1/6 a 1/7½ per gallon voor licht en donker. — Koffij. Native Ceylon vast; 670 b. goed ord. verkocht a 61/8, hiervan werd in de vorige week aangevoerd 155 v. en 14 b., afgeleverd 397 v. en 1339 b. voor consumptie, 622 v. en 2161 b. voor exportatie. — Cacao vast; 100 b. verkocht voornamelijk rood Grenada a 64/ en eenige midd. rood Trinidad a 72/ per cwt. — Thee. Stille markt tot vorige prijzen. — Rijst. Uit hoofde van het ongunstig weder meer gevraagd en ongeveer 3 d. hooger. Laatstleden zaturdag werden ca. 16,000 b. Bengaal verkocht van 11/3 tot 14/9, Madras 10/6, Siam 9/1⅜, Aracan 9/9 a 10/3 per cwt. Heden was de prijs iets lager. Ca. 7000 b. werden verkocht, Madras 10/9, Rangoon 10/9, Bengaal 11/6 a 12/3. Ca. 100 tierij. Carolina en 1000 b. gep. O. I. werden tot vaste prijzen afgedaan. Vorige week werden 1453 ton aangevoerd en afgeleverd 977 ton; de voorraad bedraagt 47,290. — Piment vast, 100 b. verkocht a 3⅝ d. — Cassia £ 9. — Katoen. Stille markt. 600 b. verkocht tot vorige prijzen. — Salpeter vast, 500 b. Bengaal 40/3 a 40/6, 200 b. dito zeilende 45/, 5 ℔ Inl. Geraffin. 43/6 a 44/, aanvoer vorige week 264 ton, voorraad 4618 ton. — Borax. 350 k. verkocht a 30/. — Lijnzaad vaster, 600 ton Calcutta verkocht a 51/6 a 51/9 en 3 of 4 ladingen uit de Zwarte Zee a 51/; Calcutta Raap gevraagd en 60/ voor puik geboden. — Metalen. IJzer. Schotsch Pig slap 52/. Zink vast £ 20.17.6. Tin vast 132/. — Olien. In Lijnwerd tot verhoogde prijzen veel gedaan, loco 29/9 a 30/. Raap- vast 43/ en voor volgende maanden 45/. Cocoosnoot- 46/9 a 49/. Palm- vast 45/. Sicilie Olijf- £ 56.10. — Terpentijn slap 30/ a 30/6. — Talk slap, P ℔ C 52/ op Jan. tot Maart 52/6.

Graanmarkt. De aanvoer van Engelsche Tarwe was zeer klein, zoo ook van Gerst, Boonen en Erwten, en geene nieuwe aanvoeren van Haver. Die van vreemde Granen en Meel was middelmatig. Engelsche Tarwe was vast tot vorige prijzen. De vraag naar vreemde was grooter en de prijzen goed gesoutineerd. Inl. Bloem word tot iets hooger prijs verkocht. Gerst tot vorige prijzen gevraagd. Boonen willig. Erwten iets hooger gevraagd. In Haver ging vrij wat om tot iets beteren prijs. Lijn- en Raapzaad willig.

Vermarkt. De aanvoer was belangrijk in de vorige week en bedroeg 1956 Ossen, 717 Kalveren, 2235 Schapen, 950 Varkens en 15 Paarden. De markt was hedenmiddag zeer voorzien en bij gevolg iets hooger. Er waren te zamen 4420 stuks Vee aangevoerd en de verhooging bedroeg 2 d. per stone Van Schapen waren 24,250 st. ter markt, die tot vorige prijzen verkocht werden. Kalveren daarentegen iets lager. De prijzen zijn heden als volgt: Ossen 4/ a 4/8; Schapen 4/ a 4/10; Lammeren 4/10 a 5/6; Kalveren 4/ a 4/10; Varkens 3/ a 4/.

ANTWERPEN 13 Augustus.

Koffij zeer vast, maar matige handel. — Granen. De markt blijft voortdurend vast; Inl. Tarwe wordt op *f* 14¼ gehouden en men biedt te vergeefs *f* 14. Champ. Rogge *f* 7¾. — Oliezaden zonder eenigen handel van belang. — Hop zeer willig. Men meldt den verkoop van eene fiksche partij Alost 1859 tot *f* 88 a 90 en 100 b. dito 1857 tot *f* 58 a 60, zoomede 65 b. dito 1859 tot *f* 95, men vraagt nu *f* 100. — Honig. Omzet 25 trjs. Havana tot *f* 18 en 74 dito dito tot geh. prijs. — Van Rijst vonden nemers 300 b. gepelde Rangoon tot *f* 7¾ en 200 b. dito Arracan tot *f* 8¼. — Van Suiker 151 k. Havana en 600/m. kil. Beetwortel. — Van Talk 100 v. Buenos-Ayres tot vaste prijzen, en van Terpentijnolie 100 vaten Amerik. op levering.

HAMBURG 13 Augustus.

Koffij stil en onveranderd. — Zink. 500 ctr. 18.8, op September te leveren. — Raapolie in loco 27, per October 27.4 a 27.2. — Granen. Tarwe in loco hoog gehouden, doch slechts de laatste prijzen te bedingen; af buitenl. weinig aan de markt en vast gehouden. Rogge in loco vast; af Koningsb. tot de laatste prijzen te koopen, per Aug. tot 75 rth. bco. te bekomen.

NEW-YORK 1 Augustus.

Katoen. Door de droogte heeft de plant in sommige districten nog al geleden; in het Zuiden waar de oogst in vollen gang is, is de opbrengst beter. Door eenige verzendingen is de markt vooral van betere soorten slecht voorzien, in de prijzen is geene verandering. — Koffij met weinig voorraad iets beter. — Koper. Lac. 21⅝ a 21⅝ c. — Verwhout slap. — Meel niet gevraagd. — Granen. Voor Engeland is eenige vraag voor Tarwe. — Asschen stille markt doch met vaste prijzen. Pot- 5⅛ c. Paarl- 5½ c. — Suiker flaauw. — Walvischbaarden op nieuw lager. — Huiden zonder verandering. — Wisselkoers op Amsterdam 41⅝ a ¾.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
14 aug. *Dashaway*, Hill, Hellevoetsluis (Z.Z.W.—N.W.)

Hellevoet *Aangek.*
14 aug. *Coral*, Cracknell, Newcastle
Vertrokken.
Dashaway, Hill, Brouwershaven
Alblasserdam, 't Hoen, Cardiff en Singapore
Isabella C. Jones, Woodburn, Sunderl.
De *Holyrood* (s), v. Leith, is gisteren avond vlot en heden morgen op het Kanaal gekomen, geschut en opgestoomd. (W.—W. ten N.)

Brielle *Aangek.*
14 aug. *Louise* (st.), Bergen
Vertrokken.
Maasstroom (st), Hamb.
Pilot (st.), Londen
Leo (st.), dito
Batavier (st.), dito
Activ, William, Newhav.
Eagle, Garwood, Ipswich
Hilda, Ohlsen, Hartlep.
William Charter, Findle, Newcastle
North Star, Chicken, dito
Neptun, Obstfelder, Stavanger
Perle, Jansen, St. Pet. (Z.W.—N.N.W.)

Maassluis (Kompasr.)
14 aug. Niets gepasseerd.

Amsterdam *Vertr.*
13 aug. *Adm. Gr. v. Heiden*, Drent, Alexandrië (E.)

Texel *Aangek.*
13 aug. *Sir Charles Napier*, Valley, Banjoewangie
Havana Packet, de Boer, Londen
Seppe Visser, de Jong, d.°
Diana (st.), dito
Tryphena, Sinclair, Sunderland
Halfard, Cappelen, Frederikstad
Providentia Arend, Agerup, dito
Tvende Brödre, Geelmuyden, dito
Soeblomsten, Petersen, d.°
Amphitrite, Christophersen, Drammen
14 *Beaver* (st.), Londen
Cycloop (st.), Stockholm
Courier, v. Vliet, St. Pet.
Vertrokken.
13 Z. M. transp. *Heldin*, luit. Toutenhoofd, Malta
Maria Adolfina, Blom, Batavia
Magdalena, Kooy, Singapore
Compagnie, Kuyper, Kust van Guinea
Ann & Margaret, Evans, Liverpool
14 *Gelderland*, Crap Hellingman, Padang
Josephine, Hofker, Suriname
Elisabeth, Harms, Batav.
Sophie, Ollgaard, Livorno (N.N.W.—W.N.W.)

Vlie *Aangekomen*
12 aug. *Amsterdam* (st.), Hamburg
Vertrokken.
11 *Maria Bengta Celia*, Ohlsson, Stockholm
Jantina, de Boer, Koningsbergen
Willem I (st.), Stettin
Zaanstroom, Visser, d.°
Drie Gebroed., de Jong, Frederikstad
Sylvanus, Nilsson, Drammen
Geertruida, de Groot, Oudsoen
Stoomvaart (st.), Hamb.
Johanna, Struving, Geestemunde
Mentor, Rijf, avontuur
Aukje, Teensma, dito
Frau Maria, Voss, dito
Catharina, Gauthier, dito

Vlissingen *Aangek.*
13 aug. *Geestemunde*, Kuhlken, Rangoon
Vertrokken.
11 *Thaise*, Viaud, Galatz
Lazzarina, Fazzioni, Genua

—o—

Macao *Vertrokken*
14 junij *Edouard Marie*, Remmers, Singapore
16 *Petronella Catharina*, v. d. Veen, Samarang

Suriname *Uitgekl.*
10 julij *Tjetska*, Douwes, Amsterdam
11 *Mina*, Cupido, dito
12 *IJstroom*, Hansen, dito
13 *Catharina Elisabeth*, Nannings, Greenock

Havanna *Aangek.*
24 julij *Neptunus*, v. d. Gaast, Harlingen

Aux Cayes *Vertr.*
19 julij *Annegina*, Jonker, Hamburg

Jamaica *Vertr.*
11 julij *Alberdina Petrina*, Kruithoff, Liverpool

New-York *In lading*
31 julij *Jubiläum*, Kimme, Amst. en Rott.
Seth Sprague, Gillespie, Rotterdam
Crusoe, Bartlett, dito

Konstantinop. *Aang.*
30 julij *Themis*, Buiten, Antwerpen (vertrok n. Galatz)
Vertrokken.
30 *Ceres*, de Haan, (v. Galatz) Falmouth
31 *Hendrika Roelina*, Helmers, (v. d.°) dito

Lissabon *Aangek.*
4 aug. *Alberdina*, Lodewijks, Oporto
Vertrokken.
2 *Hendrik & Anna*, den Breems, Leith

Bordeaux *Vertr.*
10 aug. *Seine* (st.), Rott.
Ondine (st.), Amst.

Nantes *Vertrokken*
10 aug. *Mystère*, Garnier, Rotterdam

Queenstown *Vertr.*
11 aug. *Sophia Elisabeth*, v. d. Hoef, Londen

Liverpool *Aangek.*
12 aug. *Gouvern.-Generaal Duymaer van Twist*, Hoeksma, Amst.
Vertrokken.
10 *Claudia*, Griffiths, Rott.

Bristol *Aangekomen*
11 aug. *Balmoral* (s), Rott.

Falmouth *Aangek.*
11 aug. *Eendragt*, de Boer, Galatz (vertr. 12 n. Amst.)

Plymouth *Gepass.*
9 aug. *Willem Hendrik*, Beckering, Amst. n. Kaap de G. H.

Portsmouth *Gepass.*
11 aug. *Onrust*, Huisman, Stettin n. Livorno

Poole *Vertrokken*
12 aug. *Ann Elizabeth*, Toms, Dordrecht

Bij **Douvres** *Aang.*
12 aug. *Sud*, Malchow, Batavia n. Bremen

Rye *Aangekomen*
11 aug. *Integrity*, Harnden, Rotterdam

Rochester *Aang.*
12 aug. *John & Charles*, Hopkins, Rott.

Gravesend *Aangek.*
13 aug. *Carrier*, Osborne, Rotterdam

Sunderland *Aang.*
9 aug. *Dirk Arnold*, Kayll, Amsterdam
10 *Cassandra*, Fleming, Schiedam
Ossian, Clark, Rott.
Effort, Shotton, Dordt
Echo, Mordey, dito
Princess Royal, Sandell, dito

Shields *Aangek.*
11 aug. *Ceres*, Meuldijk, Zierikzee
Alma, Bowbyes, dito
Truth, Beal, dito
Clemens, Persoons, Vliss.
Alida, Kievit, Antwerp.
Mary, Stevens, Dordt
Lovely Lass, Jones, dito
Sarah, Dunn, dito
Let me alone, Bamment, Rotterdam
Immanuel, Janssen, dito
Chance, Martin, dito
Assiduous, Nesbitt, dito
Enyo, Bedlington, dito
Lady Mary, Waters, dito
John, Wilson, dito
Champion, Lamper, Hellevoetsluis
True Briton, Noble, Schiedam
Vertrokken.
Robert, Rotterdam

Glasgow *Vertrokken*
11 aug. *Zeevaart*, Mets, Rio-Janeiro

Leith *Aangekomen*
11 aug. *Baudina*, Pool, Harlingen

Newburgh *Aangek.*
10 aug. *Catharina*, Oldenburger, St. Petersb.

Dundee *Aangekomen*
11 aug. *Lydia*, Dobson, Harlingen

Hamburg *Aangek.*
11 aug. *Hendrika*, Jobsen, Amsterdam
Vertrokken.
11 *Jonge Noack*, de Cock, België
Twee Gezusters, Schoon, Zaandam
Fr. Foskea, Janssen, dito

Bremerhaven *Vertr.*
12 aug. *Jonge Barend*, Oosterhuis, Amst.
Vr. Catharina, Albers, d.°

Leer *Aangekomen*
8 aug. *Anna Zekelina*, de Vries, Amst.
Vertrokken.
10 *Wobbina Frederika*, Das, Engeland
Magrieta Elisa, de Vries, dito

Dantzig *Aangekomen*
10 aug. *Hermanna Gezina*, de Graaf, Malmoe
Vertrokken.
10 *Hendrika*, Drewes, Gron.
Ulrike, Bekkering, Macduff
Geertruida Jantina, Mandema, Amst.
Gezina, Blouw, Groning.
11 *Froukje*, Faber, Dokkum

Bolderaa *Aangek.*
7 aug. *Antje*, Smit, Rott.
Ludwig, Peters, Amst.
Vertrokken.
5 *Gustav*, Ehlers, Holland

Kroonstad *Aangek.*
4 aug. *Willem v. d. Voort*, Carst, Londen
6 *Alida Sinnige*, Dik, Rott.
Barend, Both, Amst.
Cornelia Wilhelmina, Hoeksma, Canea
7 *Margaretha Catharina*, Stenger, Newcastle
Kiel Windeweer, Moesker, dito
Tjapko Schuringa, Drent, Amsterdam
Cornelia & Alida, Zwanenburg, Triest
Alberdina Edzina, Woortman, Newcastle
Hermanna Wilmink, Wilmink, dito
Vertrokken.
5 *Martha Hendrika*, v. Wattum, Rott.
Jantina Alida, Piebes, Kopenhagen
Zeevaart, Kars, dito
Zeemeeuw, Bontekoe, d.°

Archangel *Zeilklaar*
28 julij *Barend*, Schuur, de Maas
Ostsee, Permien, dito
30 *Confiance*, Brongers, Amsterdam
Hillechiena Scholtens, Scholtens, de Zaan
31 *Concurrent*, Teensma, Amsterdam
Josina Henriëtte, v. d. Gouwe, dito
Gustav Friedrich, Hansen, Koogerpolder
Vasco de Gama, de Groot, Dordrecht
Wilhelmina, Nagel, de Maas

Windau *Aangekomen*
4 aug. *Juffer Garrelts*, Redeker, Schiedam
Wilhelmus, Smuller, dito
5 *Regina Hillechina*, Scholtens, Rendsburg
Vertrokken.
7 *Christine Jacqueline*, Bosker, Lowestoffe

Gothenburg *Aangek.*
7 aug. *Jan Hendrik*, Slager, Amsterdam
Diamanten, Christensen, d°

Christiania *Uitgekl.*
3 aug. *Marianne*, Woxen, Holland
Petronella, Gundersen, Amsterdam

Landscrona *Aangek.*
1 aug. *Alida*, Dallinga, Maroim

Aarhuus *Aangekomen*
4 aug. *Mester*, Martinussen, Amsterdam

Kopenhagen *Gepass.*
11 aug. *St. Catharina*, Valom, Amst. n. Dantzig

Tonningen *Aangek.*
8 aug. *Nooit Gedacht*, v. d. Meulen, Amst.
9 *Bruno*, Fisser, Dordrecht n. Dantzig

—o—

Rotterdam 14 aug. Volgens particulier berigt is het barksch. *Schoonderloo*, kapit. D. Kruyt, den 17 junij van Newcastle (N. Z. W.) te Soerabaija gearriveerd, hebbende de reis gemaakt door de Blighs Entrance (Torresstraat). — Het barkschip *Johanna*, kapit. Ptecardt, zou den 24 junij van Samarang, viâ Batavia, naar Nederland vertrekken. Op beide schepen was alles wel aan boord.

Texel 13 aug. Het schip *Fremad*, kapit. A. Hansen, van Londen naar Elseneur, is heden nacht op de Noorder-gronden vervallen, doch door de sleepboot *Stad Amsterdam* weder in de ruimte en alhier, met verlies van ankers en kettingen, binnengebragt.

Yarmouth 11 aug. De schoener *Ellen*, kapit. Hughes, v. Zierikzee naar Newcastle, is op Haisbro' Sand vastgeraakt en heeft zwaar gestooten, doch is vlot en alhier ter reede gekomen, hebbende eenige lekkage.

Liverpool 11 aug. De stoomboot *Ganges*, naar Indië bestemd, is 180 mijlen N. O. van Madeira gezonken.

—o—

Gepraaid:
10 julij, op 13° 20' NB. en 26° 43' WL., de Ned. bark *Constance*, kapit. M. Kimmerer, van Rotterdam naar Batavia.
17 julij, op 12° NB. en 25° WL., *Eva Johanna*, de Boer, van Amsterdam naar Batavia.

—o—

13 augustus. De wind te **Falmouth** Z. O. en te **Deal** Z. Z. W.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
13 aug. *Jenny*, de Lang, Suriname
Guilietta, Maresca, Napels

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 15 aug.: 1ste getijde 2 ure 14 min.; 2de get. 2 ure 38 min.

Arnhem. Waterhoogte 12 aug. 2.21 el, en 13 aug. 2.28 el.

Keulen. Rijnhoogte 13 aug. 11 v. 1 d. Rijnl.

—o—

**Aangek.

Advertentiën.

Heden ontvingen wij het treurig berigt van het overlijden van onzen geliefden Zoon BERNARDUS, op den 19 Mei ll. aan boord van het Nederl. Fregatschip *Hollandia*, Kapit. *Wap*, op deszelfs reis van *Sourabaija* naar *Sumanap*.

Eene kortstondige ziekte maakte een einde aan zijn 19jarig leven.

C. T. W. DEUTZ.
J. G. DEUTZ,
BAZENDIJK.

Rotterdam.
12 *Augustus* 1860.

Eenige en algemeene kennisgeving.

ROTTERDAMSCHE DIERGAARDE.

Tot en met **Zondag 26 Augustus 1860** wordt dagelijks, van des morgens **8** tot des namiddags **5** ure, ook **TOEGANG** verleend aan ***Stadgenooten***, tegen betaling van *f* 0.50 per Persoon.

Te Rotterdam
LIGT IN LADING
NAAR
BATAVIA
EN
SAMARANG,

voor PASSAGIERS en GOEDEREN, het extra snelzeilend gekoperd Nederlandsch Campagne Barkschip ***ELBRECHT BEYLING***, Kapitein **F. Heller**, hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers.

Adres bij de Cargadoors P. A. VAN ES & Co., te Rotterdam, en DE GROOT ROELANTS & Co., te Amsterdam.

Te Rotterdam
LIGGEN IN LADING:

Naar **BOSTON**, het Amerikaansch Barkschip ***Fleet Eagle***, Kapit. BISHOP HASKELL. Vertrek 25 Augustus.

Naar **BOSTON**, het Nederlandsch Brikschip ***Leda***, Kapit. J. TEYGELER.

Adres HUDIG & BLOKHUYZEN.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
ROTTERDAM en BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip **ANNA**, Kapit. **J. B. Altona**, vertrekt van hier naar **BERGEN** (*via Hull*) DINGSDAG 21 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON*.

ROTTERDAM en GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW**, door het Forth- en Clyde-Kanaal.

Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **LOUISE**, Kapitein **P. J. van den Grient**, zal van hier naar **GRANGEMOUTH** vertrekken ZATURDAG 18 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON*.

TEGEN NOVEMBER VRAAGT MEN:
Eene bekwame
WERKMEID
en eene
DERDE MEID,

goed kunnende **Naaijen, Stoppen** en met de **Wasch omgaan.** Adres, in Persoon of onder letter A., op de Leuvehaven, wijk 3, n.° 14.

Openbare Verkooping,

op Zaturdag den 18 Augustus 1860, des namiddags ten 10 ure, in de Herberg **de Vergulde Valk**, te Overschie, van ongeveer

15 Bunders HAVER,

uitmuntend te Veld staande in den Schieveenschen Polder, onder Overschie, en zulks in diverse Percelen, zoo als die 6 dagen bevorens zullen zijn afgenummerd en door G. DE REGT, wonende aan de Schieveensche Watering, worden aangewezen.

Nadere informatie bij den Notaris *DIJXHOORN*, te Overschie.

MÉDAILLE DE BRONZE à la société des sciences Industrielles de Paris.

Plus de Cheveux Blancs.

Mélanogène.

Teinture par excellence de DICQUEMARE AINÉ de Rouen.

Pour teindre à la minute, en toutes nuances, les cheveux et la barbe, sans danger pour la peau et sans aucune odeur. Cette teinture est supérieure à toutes celles employées jusqu'à ce jour.

Fabrique à Rouen rue Saint-Nicolas 39.

Dépot à Rotterdam chez Mr. CHS. COUCKE, à la Haye chez Mr. E. FILLET, à Dordrecht V. HAVARD, à Breda chez Mr. VANTOMME.

Prix par Boite *f* 3.50.

URBANUS-PILLEN.

BEREID VOLGENS HET ALOUDE EN ECHTE RECEPT, WAAROP MEN IN HET BIJZONDER ATTENT MAAKT,

zijn zeer nuttig in ongesteldheden der **Maag** en werken heilzaam op de **Spijsvertering**, zij zijn uitmuntend tegen de **Gal, Scherpte in het Bloed**, en **uitslag der Huid**, zij zijn **Zacht-Laxeerend** en **Slijm-afdrijvend.** Verzegelde Doozen van 37½, 75 en 150 Cent zijn verkrijgbaar te

Amsterdam, J. Alsteede, Drog., Heiligeweg, D, 321.
Berg.-op-Zoom, D. Pouwels.
Delft, J. van Riel, Apotheker.
Deventer, J. Muller.
Dordrecht, J. A. van de Ven.
Eindhoven, A. Beguin.
Franeker, Wed. K. Drager.
Geertruidenberg, A. Hansen.
Gorinchem, H. F. de Moll.
Helmond, A. H. Martin.
Hulst, Th. Annaert.
Middelb., J. F. Stades, Apoth.
Neuzen (*Ter*), Houtzager.
Nijmegen, Gebr. Swemmelaar.
Rosendaal, M. v. Leeuwen.
Rotterdam, A. v. d. Toorn, Apoth. Weste Wagenstraat.
Schiedam, E. van Bart.
" D. Maltha G. Zn., Drogist.
Sluis, P. J. Evers.
Steenbergen, J. v. d. Kar.
Veen (bij *Heusden*), Brander-horst.
Vlissingen, Buchel.
Zierikzee, F. V. la Brand.

De PANDEN,

welke laatstleden Donderdag door de Notarissen *SCHADEE, KLEY & BURGER* en *JACOB VAN VOLLENHOVEN Jr.*, in het Notarishuis te Rotterdam, zijn geveild en in Bod gebragt, als:

N.° 1. Een HUIS en PAKHUIS, aan de zuidzijde van de Blaak, wijk 2, n.° 14, tot *f* 23800;

N.° 2. Een HUIS en ONDERHUIS, aan de zuidzijde van de Wijnhaven, wijk 1, n.° 265, tot *f* 22200;

N.° 3. Een BUITENVERBLIJF, aan het Nieuwewerk, wijk 15, n.° 696, tot . . . . . *f* 19200;

N.° 4. Een HUIS, ACHTERHUIS en PAKHUIS, aan de noordzijde van de Wijnhaven, wijk 2, n.° 230, tot . . . . . *f* 25800;

N.° 5. Een PAKHUIS en ZOLDERS, in de Jufferstraat, wijk 1, n.° 268, tot . . . . . *f* 17800;

N.° 6. Een WINKELHUIS en BROODBAKKERIJ, in de Zandstraat, wijk 5, n.° 451, tot . . . *f* 8600;

N.° 7. Een WINKELHUIS, aan de zuidzijde van de Blaak, wijk 2, n.° 306, tot . . . . . *f* 12000;

zullen door genoemde Notarissen, op MORGEN den 16 Augustus 1860, des namiddags ten 5 ure, ter plaatse voormeld, worden **Afgeslagen.**

De Makelaars *F. N. Montauban van Swijndregt, W. van Dam* H. H. Zn., *W. H. Montauban van Swijndregt* en *B. C. D. Hanegraaff*, te Rotterdam, zullen, als last hebbende van hunne Meesters, op Dingsdag den 28sten Augustus 1860, des middags ten 12 ure, in de Zaal aan de Scheepmakershaven, wijk 1, n.° 499, publiek Verkoopen:

Het extra snelzeilend, in 1854 gebouwde, gekoperd en kopervaste *Nederlandsche*

BARKSCHIP
ALCOR,

laatst gevoerd door Kapitein **F. J. van Oppen**, volgens Meetbrief lang 36 El, wijd 7 El 4 Duim, hol 5 El 9 Duim, en alzoo groot **578 Tonnen**, met al deszelfs Staand en Loopend WANT, ANKERS, KETTINGEN, TOUWEN, ZEILEN en verdere SCHEEPSGEREEDSCHAPPEN, zoo als hetzelve thans is liggende in de Vlugthaven, binnen deze Stad.

Nog zullen afzonderlijk worden Verkocht:

N.° 1. Een **CHRONOMETER**, van **Charles Frodsham**, N.° 2530. Te bezigtigen bij de Heeren BATENBURG en Co.

N.° 2. Een **KOMBUIS**, met Twee Koperen KETELS en Twee LANTAARNS, bruikbaar tot het vervoer van 150 man troepen.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notaris *L. C. DIJXHOORN*, residerende te Overschie, als last hebbende van zijne Principalen, die daartoe, door de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, zijn gemagtigd, is voornemens op Vrijdagen den 17 en 24 Augustus 1860, telkens des namiddags ten vijf ure, in de Herberg *de Vergulde Valk*, te Overschie, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:

N.° 1. Eene hechte, sterke en goed gesitueerde **BOUWMANSWONING**, bestaande in WOONHUIS, KOE- en PAARDENSTALLING, WAGENSCHUUR, VARKENSCHUUR, HOOIBERG en verder GETIMMERTE, ERF en WERF, een Perceel BOSCHHAKHOUT en een Gedeelte WATERING, staande en gelegen in den Bovenpolder Oudendijk en aan den Klerweg, wijk B, n.° 180, gemeente Overschie, Kad. B, ns. 1006—1008, te zamen groot 19 R. 39 E.; alsmede eene Partij allerbest **WEI-, HOOI-** en **TEELLAND**, benevens twee Percelen **BOSCHHAKHOUT**, zijnde Kavel N.° 4, met een daarvoor liggend gedeelte **DIJK** en twee Gedeelten **WATERING**, resp. gelegen in den drooggemaakten polder Oudendijk, gemeente Overschie, Kad. B, ns. 919—934, te zamen groot 7 B. 82 R. 92 E.

N.° 2. Eene Partij allerbest **WEI-, HOOI-** en **TEELLAND**, zijnde Kavel N.° 3, met een daarvoor liggend Gedeelte **DIJK** en twee Gedeelten **WATERING**, resp. mede gelegen in den drooggemaakten polder Oudendijk, gemeente Overschie, Kad. B, ns. 935—944, te zamen groot 7 B. 6 R. 42 E.

N.° 3. Eene Partij allerbest **WEI-, HOOI-** en **TEELLAND**, zijnde Kavel N.° 2, met een daarvoor liggend Gedeelte **DIJK** en twee Gedeelten **WATERING**, resp. almede gelegen in den drooggemaakten polder Oudendijk, gemeente Overschie, Kad. B, ns. 945—959, te zamen groot 6 B. 4 R. 54 E.

Lasten der voorz. Goederen over 1860, als: Grondlasten *f* 53.07; Schielands Penninggeld *f* 0.75 per Bunder en Polderlasten (over 18 B. 77 R. 42 E.) *f* 9.50 per Bunder, zijnde de Landen Tiendvrij en het te Veilene verhuurd: de Bouwmanswoning c. a. tot 1 Mei 1867 en het Land met de Gedeelten Dijk tot het ontblooten der Schoof en Kersmis in 1866, te zamen voor *f* 700.00 per jaar; zullende de Percelen eerst ieder afzonderlijk worden opgeveild en daarna ook bij combinatie en in massa worden afgeslagen, en voorts twee dagen vóór en op den dag der Veiling kunnen worden bezigtigd, terwijl nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

Bij den Muzijkhandelaar **W. C. DE VLETTER**, alhier, is van de Pers gekomen:

BARYTON-ARIA, met begeleiding van **Piano** (Het is genoeg, o God en Heere!) uit **Elia op Horeb.** Gedicht van Ds. N. BEETS, Muzijk van FRANS COENEN. Prijs . . . . . *f* 0.40.

Van denzelfden Componist zijn onlangs uitgegeven:

SONATE für **Piano** und **Violine**. . . . . *f* 3.

Sechs kleine SALONSTÜCKE für **Violine** und **Piano**. 2 Hefte. . . . . *f* 2.50.

DIE KÖNIGSTOCHTER. Eine alte Legende für **Sopranstimme** mit **Piano**. *f* 0.60.

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

WOENSDAG 15 AUGUSTUS:

Eene tweede Voorstelling van

DE SCHIPBREUK VAN LA PEROUSE,

nieuw groot Melodrama in 7 Tafereelen. Muziek van *F. P. Franse.* (Nooit alhier vertoond.)

Aanvang ten 7 ure.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon . . . . . *f* 2.—.	Parterre . . . . . *f* 0.75.
Loge . . . . . - 1.—.	Galerij . . . . . - 0.40.

NIEUWE SCHOUWBURG,

op de Kruiskade.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONKELISTEN.

Directie: ***BREEDÉ & VALOIS.***

WOENSDAG 15 AUGUSTUS 1860:

DE WANDELENDE JOOD,

Drama (à grand Spectacle) in 8 Tafereelen en een Naspel (Apothéose), naar het Fransch van *Eugène Sue.* Met nieuwe Decoratiën, geschilderd door en onder opzigt van den Heer *B. J. van Hove.*

1ste Tafereel: Morock de Beestentemmer.
2de „ De vlugt van Dagobert met Rose en Blanche.
3de „ Mijnheer Rodin.
4de „ Vreugde en leed.
5de „ Het debut van Céphise en Gringalet.
6de „ De 13de Februarij.
7de „ La Mayeux.
8ste „ De wandelende Jood.
9de „ Apothéose.

In het Vijfde Tafereel:

GRANDE SCÈNE DANSANTE ET COMIQUE,

door den Heer en Mad. ZINCK en het Corps de Ballet.

Aanvang ten HALF ACHT ure.

SALON DES VARIÉTÉS

onder Directie van de Heeren

P. BOAS en N. JUDELS,

Groote Markt, de eerste Tent van het Westnieuwland.

WOENSDAG 15 AUGUSTUS:

DE MOOIJE NIKKER,

of met Fransch komt men de Wereld door,

nieuwe vrolijke Vaudeville in 2 Tafereelen.

NA HETZELVE:

Marton en Frontin,

of Twee listige Bedienden,

nieuwe vrolijke Vaudeville in één Bedrijf.

TOT SLOT:

DE LEKKERBEK ZONDER GELD,

kluchtige Vaudeville in één Bedrijf.

Aanvang ten 8½ ure.

BOAS & JUDELS.

CIRCUS WOLLSCHLÄGER,
WEENAPLEIN.

HEDEN WOENSDAG, ten 8½ ure precies:

Buitengewone Voorstellingen

in de **Hooge Rijdkunst**, door de **Eerste Artisten, Dressuur** der Paarden ADONIS, ISABELLA en NEDJID, benevens den beroemden **Amerikaanschen STIER.** Tot slot: **HET MEISJE UIT DE ROTSEN**, groote Equestrische Pantomime in 12 Tafereelen.

VOOR HET EERST IN NEDERLAND.

ONDER DE AARDE!

Brevet van Uitvinding.

De Wonderen en Rijkdommen van het Delfstoffenrijk.

GROOTE ENGELSCHE

STEENKOLENMIJN,

onder Directie van

VAN DEN BUSSCHE en VAN NES,

staande de nieuwe fraai ingerigte Tent *op de*

VEST,

naast de Beignetskraam *van den Heer* MAX, *waar de Stoommachine aan de deur werkzaam is.*

Is bezocht geworden door de Koninklijke Familie van Engeland en Nederland.

Gedurende de Kermis heeft de Exhibitie plaats van des morgens 10 tot des avonds 10 ure.

Prijzen der Plaatsen: Eerste Rang *f* 0.25; Tweede Rang *f* 0.10.

MODEL—STEENKOLENMIJN
van JULES MOTTE.

Standplaats op het Plein bij de gewezen **Binnenwegschepoort**, *nabij de Karresteeg.*

Alle dagen te zien des morgens van af 10 ure.

Entrée: 25 Cents. Tweede Galerij 10 Cents.

Grande Soirée des Nouveautés.

SCHIJNBARE TOOVERIJ.

Nieuw Koninklijk *Mechanisch* KABINET

van den Hof-Mechanicus

D. L. BAMBERG,

staande met zijne nieuw inwendig Gedecoreerde en met Gaz verlichte Tent tegenover de voormalige

Binnenwegsche Poort.

De hoogst vereerende uitnoodiging welke ik den 29 Maart jl. heb mogen genieten, door aan het *Hof van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin* mijne **nieuw uitgevonden Toeren** voor te stellen, waarvoor mij de eer heeft mogen te beurt vallen, Hoogstdeszelfs tevredenheid, alsmede die van onzen jeugdigen Prins *Alexander*, vergezeld van zijn Hoogadelijk Gezelschap, te verwerven.

Dit heeft mij dan aangespoord eene buitenlandsche reis te ondernemen; niets onbeproefd te laten (het moge kosten wat het wilde) de *Rotterdamsche Kermis* met wat nieuws te verrassen; dank zij mijn ondernemingsijver, ik ben daarin geslaagd, daar het mij heeft mogen gelukken, door aankoop van de voornaamste Kunstgewrochten der Wereld, mijn Kabinet op nieuw zoodanig uit te breiden, dat de weerga in de tegenwoordige Kunstwereld niet bestaat, veel minder bestaan heeft.

Nog nimmer is hier zulk een rijk Kabinet, van dergelijke waarde, bij een Kunstenaar in mijn Vak ten toon gesteld, men Kome, Zie en Oordeele.

Onder de groote verscheidenheid zijner Stukken zal hij voorstellen:

DE DRIE MECHANISCHE AUTOMATEN,
of **Kunstwerkende Beelden,**

door hem te Parijs aangekocht en welke voor het eerst in deze Stad zullen worden in werking gebragt.

Voor het eerst in Holland aangekomen de Reer

WILLIAM OZMOND,

in zijne ongelooflijke Exercitien op de *Wereldbal*, de *Ton van Bacchus* en den *Atlas*, benevens

Miss OZMOND,

Eerste Koorddanseres op de strek gespannen Koord, zoowel als op het Telegraafdraad, zonder Balanceerstok, beiden van het Groot Astley's Théâtre te Londen.

Professor ALBERT,

Eerste PRESTIDIGITATEUR van Frankrijk en België, alwaar hij grooten roem heeft ingeoogst door zijne buitengewone Toeren.

1ste Rang *f* 0.49, 2de Rang *f* 0.30, 3de Rang *f* 0.20.

Er zullen 3 Voorstellingen daags gegeven worden, des namiddags ten 4, 6 en de Groote Avondvoorstelling des avonds ten 9 ure.

D. L. BAMBERG, *Hof-Mechanicus.*

TENTOONSTELLING
VAN
TWEE MINIATUUR MENSCHEN.
De Chinesche Prins en Prinses

(Niet grooter dan een gewoon Kind van 4 jaar.)

CHING-FOU-GOUNG.

Staande de Elegante Schitterend Gedecoreerde Chineesche Kiosk op de **Vlasmarkt.**

Deze voortelijke personen uit het Hemelsche Rijk zijn zoo klein dat een kind van vier jaren nog grooter is dan zij, die bijna drie maal zes jaren tellen.

Deze wondermenschen hebben reeds vele Landen bezocht en alom hebben zij de bewondering opgewekt van de opgetogen toeschouwers.

De Tentoonstelling wordt geopend des morgens ten 10 ure.

Prijzen der Plaatsen: 1ste Rang 49 Cents, 2de Rang 25 Cents. Kinderen half geld.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 12.40, 3.30, 8
" " alleen n. 's Hage: 1.5's midd., 6.50's av.
" Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.25, 4.30, 7.45
" 's Hage " Rott.: 8.30, 10.18, 12.37, 3.39, 6.42, 8.15, 9.59
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.25, 7.30, 9, 10.45

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Antwerpen: 7.40, 12.20, 3.50, 5.35; de laatste alleen tot Breda.
" Breda: 6, 7.50, 12.35, 4.15.
" Rotterdam naar Antwerpen en Breda: 5.30, 10.15, 3.—

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 8.25, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 6.40, 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 8.30, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.35, 12.10, 12.30, 5.20, 7.55
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.30, 9.50
Gouda naar Rotterd.: 7.35, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.28, 10.38
Aank. te Rotterd.: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—, 11.—

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en J. A. VAN BRAM, te Rotterdam.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, Woensdag den 15 Augustus 1860, des namiddags ten 5 ure,
AFSLAG VAN:

Zes HUIZEN met TUINEN en ERVEN, aan de westzijde van de Boomgaardslaan, 15—442. In Trekgeld *f* 10,150.

Een PAND, OPEN PLAATS, PAKHUIZEN en ERVEN, aan de zuidzijde van de Jan Slijpmansteeg, 3—301 en 302. In Trekgeld *f* 7200.

Een HUIS, BOVENWONINGEN en ERVE, aan de zuidzijde van de Bagijnenhofstraat, 7—206. In Trekgeld *f* 3400.

Een TUIN met Steenen HUIZING en ERVE, aan de noordzijde van de Schotelboschlaan, 14—262. In Trekgeld *f* 2300.

Een HUIS met BLEEKVELD en ERVE, aan de oostz. van de Schiekade, 14—11. In Trekg. *f* 1925.

Een HUIS met BOVENWONINGEN en ERVE, aan de noordzijde van de Zevenhuissteeg, 3—580. In Trekgeld *f* 3050.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

VEILING te ROTTERDAM, op DONDERDAG 30 AUGUSTUS 1860, van:

53 Kisten SCHILDPAD en
Ca. 46750 Paren PAREL MOERSCHELPEN, } LIGGENDE ALDAAR.
aangevoerd van *Macassar.*

Amsterdam 1 *Augustus* 1860.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

VEILING te ROTTERDAM op DONDERDAG 13 SEPTEMBER 1860,

BESTAANDE UIT:

13271	droge }	***Buenos-Ayres*** **HUIDEN,**	liggende te *Rotterdam:*
2884	gezouten }		
2003	„	***Australische*** **DITO,**	
1131	„	***Kaap*** **DITO,**	
1500	„	***Idem*** **DITO,**	„ „ *Amsterdam:*
5992	***Buenos-Ayres***	**HOORNS,**	„ „ *Rotterdam.*

Amsterdam 14 *Augustus* 1860.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

WOENSDAG 15 AUGUSTUS 1860, N°. 194.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, gezien de rapporten betreffende den brand, die in den morgen van den 25sten Julij ll. heeft plaats gehad in een pand aan den Schiedamschendijk, wijk 3, n.° 456, alhier.

Gelet op art. 52 der Verordening op de Brandweer te Rotterdam (Gemeenteblad n.° 45 van 1857),

Doen te weten, dat aan de geaffecteerden der spuiten van de na te noemen wijken premien zijn toegekend, als:

De *eerste premie* ad Vijf en Zeventig Gulden, aan de geaffecteerden der spuit van de 1ste wijk, waarvan zijn: Brandmeesters, de heeren *C. J. de Lange, D. Schaay* en mr. *J. W. Muntz;* Brandspuitmeesters, de heeren *A. Wels, H. M. van den Heuvel* en *H. J. Dupont.*

De *tweede premie* ad Vijftig Gulden, aan de geaffecteerden der spuit van de 3de wijk, 1ste kwartier, waarvan zijn: Brandmeesters, de heeren *J. H. Batenburg, P. Varkevisser* en *H. J. de Richemont;* Brandspuitmeesters, de heeren *J. A. Voorendijk, C. B. Frijhoff A. W. Zn.* en *P. Berkel.*

De *derde premie* ad Vijf en Twintig Gulden, aan de geaffecteerden der spuit van de 3de wijk, 2de kwartier, waarvan zijn: Brandmeesters, de heeren *J. van Kempe Valk, J. M. Dupont* en *B. Hausman;* Brandspuitmeesters, de heeren *J. J. G. van der Hulst, J. A. Burksen* en *B. J. van Gurp;*

Wordende hiervan bij deze *eervolle melding* gemaakt.

Rotterdam den 13 *Augustus* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. — *de Burgemeester,* J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer.

Ontwerp van Wet betreffende het doen aanleggen van Spoorwegen voor rekening van den Staat.

Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer.

Het onderzoek dezer wetsvoordragt heeft in de afdeelingen der Eerste Kamer door 31 leden plaats gehad en gaf aanleiding tot de behandeling van vier hoofdpunten, welke, zonder tot vele bijzonderheden af te dalen, meer in het algemeen en opzettelijk zijn besproken.

1. In de eerste plaats werd het beginsel der voordragt, de aanleg van spoorwegen van Staatswege, in overweging genomen. De meeste leden konden daaraan geenszins onvoorwaardelijk hunne goedkeuring hechten. Aan het stelsel van concessien werd door de meerderheid over het algemeen de voorkeur gegeven. Door onderscheidene leden zijn verschillende bezwaren tegen het thans voorgedragen stelsel geopperd. Om velen tevreden te stellen, heeft het tot al te groote uitbreiding van het beraamde spoorwegnet geleid. Daarin zijn zoogenaamde doode lijnen opgenomen, die vermeden hadden kunnen worden, bij voorbeeld twee lijnen naar het noorden schenen niet noodig te zijn. Die uitgebreidheid zal uit kracht van het beginsel der wet veel aandrang tot het leggen van meerdere lijnen te weeg brengen, en, als men billijk wil blijven, zal het zeer moeijelijk zijn, dien aandrang te wederstaan. Men wees tot toelichting op het voorbeeld van Nijmegen, welke stad en omstreken bij dit spoorwegplan als het ware geheel ter zijde gesteld zijn. Men beweerde dat de kosten van aanleg voor den Staat altijd hooger loopen dan voor particuliere maatschappijen. Men vreesde dat het beginsel der wet zou leiden tot eene groote vermeerdering van ambtenaren, waarmede men dan later belast blijft, en tot zoodanig eene vermenigvuldiging van werkzaamheden, dat men tot de instelling van een afzonderlijk ministerie van openbare werken zou behooren over te gaan. Men was ook zeer beducht dat eene exploitatie der lijnen van Staatswege, waarvan het nadeelige onmiskenbaar is, het noodwendig gevolg van dit beginsel zal zijn. De misrekeningen, welke het bouwen van spoorwegen zoo ligt doet uitkomen, zullen nu geheel ten laste van den Staat komen, welke in het stelsel van concessien daartegen gevrijwaard is. Voorts leidt het beginsel tot misbruiken, daar de invloed der Regering te groot wordt en zij te veel in verzoeking komt om door toegeeflijkheid te zwichten voor allerhanden aandrang. Met concessien weet men waarop men te rekenen heeft; met dit stelsel is geen einde te voorzien aan de transactien, die daarvan het onvermijdelijk gevolg zijn. Men beklaagde zich dat er eigenlijk nimmer ernstige pogingen tot het doen aanvragen van goede concessien zijn aangewend: men achtte het zeer onwaar, dat dit middel uitgeput zoude wezen. Slechts eene poging om dat stelsel toe te passen was beproefd en mislukt, hetgeen niet zou gebeurd zijn, indien bij het door deze Kamer niet aangenomen plan eene bepaalde verbinding van Amsterdam met Noordbrabant opgenomen en de overbrugging bij den Moerdijk daaruit weggenomen ware geweest. Zeer enkele leden hebben zich nog met meer nadruk tegen het beginsel van Staatsspoorwegen verklaard. Zij waren verbaasd geweest over de indiening van deze wet; want tot op het tijdstip van die aanbieding was er nog nooit ernstig aan Staatsspoorwegen gedacht. Zij beriepen zich ten dien opzigte op de bekende motie van orde, door de Tweede Kamer aangenomen, en op de vroegere beschouwingen zoowel van de zijde der Regering als van beide de takken der Vertegenwoordiging, ook bij de behandeling der politiewet op de spoorwegen, gevoerd. Het ware veel beter geweest, indien men vooraf eene wet, regelende de concessien, had vastgesteld; want de vroegere behandeling van aangevraagde concessien had eene treurige ondervinding van groote verwarring opgeleverd. Het scheen zonderling, dat in al de verloopen jaren zoodanige regeling niet ondernomen is geweest, en mitsdien alles aan de willekeur van zich opvolgende Ministerien is overgelaten: waaraan dan ook toegeschreven moet worden dat het bij de bestaande spoorwegen aan alle eenheid en aan behoorlijke aansluiting ontbreekt. Blijkens de gedane aanvragen is er naar het verkrijgen van concessien genoeg begeerte geweest; maar bij ontstentenis eener wettelijke regeling van het onderwerp, zijn die concessien veelal met partijdige inzigten nagegaan en beoordeeld. Ook werd door de aanvragers genoegzame zekerheid wegens het verkrijgen van de vereischte geldsommen gegeven, en indien die zekerheid niet volkomen was, zoo kan immers hetzelfde ten aanzien van de onderhavige voordragt gezegd worden. De Regering heeft op den Rhijnspoorweg als op eene soort van Staatsspoorweg gewezen; maar de waarborg aan dien weg verzekerd, kan denzelven niet als zoodanig doen beschouwen. Bijaldien die weg evenwel als zoodanig moest beschouwd worden, dan heeft het gemis van allen regel bij de daarstelling meer dan overvloedig bewezen, hoe verkeerd het beginsel van Staatsspoorwegen is. Ook is het bewijs niet geleverd, dat het hier aan particuliere krachten ontbroken heeft, en het scheen ongerijmd te zijn, dat men, om aan het monopolie van particuliere maatschappijen te ontgaan, het monopolie van den Staat aldus zou bevestigen. Aangenomen dat de Staat ten koste van het publiek geene winst zou bejagen, dan was het niet minder waar, dat al de risico van verlies ten laste van den Staat zal komen te staan. Door deze leden werd aan de becijferingen en vergelijkingen, ontleend aan de daarstelling van spoorwegen in den vreemde, zeer weinig waarde gehecht, daar de omstandigheden in de verschillende Rijken zoo zeer verschillende zijn. Zij beweerden dat door het stelsel der wet de lust tot aanvragen van concessie geheel uitgedoofd zal worden, en dat aan het daarstellen van zij- of andere lijnen voor het vervolg niet meer te denken zal zijn anders dan op Staatskosten, omdat de vereeniging van alle lijnen in éene hand noodig is, ten einde de exploitatiekosten van dergelijke lijnen dragelijk zouden zijn.

Terwijl hierop hoofdzakelijk de bedenkingen nederkwamen, die van de zijde der meerderheid met meer of minder nadruk zijn aangevoerd, waren er evenwel in den boezem dier meerderheid verscheidene leden, die te gelijk erkenden, dat de geopperde bezwaren niet in alle omstandigheden evenzeer kunnen gelden. Onder dezen waren er niet weinigen die, nu deze zaak door de Tweede Kamer in beginsel beslist is, verklaarden daarin te kunnen berusten, en dit te eer, omdat de staat van 's Rijks finantiën in het algemeen gunstig verdient genoemd te worden, en er op dit oogenblik geld genoeg is om deze belangrijke werken aan te vangen en met moed voort te zetten, hetgeen vele anders onoverkomelijke bezwaren minder doet wegen.

Daarentegen waren er verscheidene andere leden, die zich met de medegedeelde bedenkingen en bezwaren niet vereenigen en zich over het algemeen bij het voorgedragen stelsel zeer wel voegen konden. Zij beweerden dat er behoefte aan spoorwegen bestaat, dat die behoefte meer en meer dringend is geworden, zoodat het wenschelijk, zelfs noodzakelijk is, spoorwegen daar te stellen en daarmede niet langer te wachten. Het blijkt toch dat het tot stand brengen van spoorwegen door particuliere krachten in ons Land tot de vrome wenschen behoort, zoodat, wil men aan eene algemeen erkende behoefte voldoen, de Staat die taak op zich moet nemen. Met het oog op het verledene, is de hoop op het verkrijgen van geconcessioneerde spoorwegen, die aan den algemeenen wensch zouden voldoen, ijdel te noemen; het is gebleken dat concessiën niet dan op zeer onéreuse voorwaarden te verkrijgen zijn; de genomen proef heeft dit voldingend bewezen. Van daar dat zelfs die leden, welke in beginsel verre de voorkeur aan geconcessioneerde spoorwegen zouden verleenen, in de omstandigheden, waarin de Natie met betrekking tot het onderwerp thans verkeert, zich bij het stelsel der wet kunnen nederleggen. Het wordt bovendien als eene onbetwistbare zekerheid erkend, dat zonder groote offers van Staatswege aan geene daarstelling van spoorwegen door particuliere krachten te denken valt, en zoo die offers de kosten van den aanleg door den Staat al niet zouden overtreffen, zij zouden daarmede gelijkstaan, althans niet beduidend minder zijn, en dan zag men liever den Staat meester van alles blijven; dan kon men zich verzekerd houden van eene behoorlijke contrôle, en zou men voor de zware offers, aan den aanleg van Staatswege besteed, meer dan een bloot toezigt hebben, dat zoo gemakkelijk wordt ontweken en waaraan de particuliere ondernemingen zich niet altijd zoo gereedelijk onderwerpen, gelijk hiervan de voorbeelden aanwezig zijn. Men vond te minder bezwaar tegen den aanleg der spoorwegen door den Staat hier te Lande, omdat Nederland een korps ingenieurs bezit, met de noodige kennis toegerust, op wier eerlijkheid en goede trouw gerekend kan worden en die in het algemeen uitmunten boven hunne ambtgenooten in andere Rijken. Men mag er ook op rekenen dat de eigenliefde dezer ambtenaren in den toestand, waarin die zaak zich nu bevindt, er toe leiden zal, dat door hen goed en goedkoop werk geleverd zal worden. Men schijnt dan ook minder voor misrekening bevreesd te moeten zijn, daar het bouwen van spoorwegen in andere Landen reeds zoo lang en zoo menigvuldig plaats gehad heeft, dat eene rijke ondervinding daarvan opgedaan is, welke thans ten behoeve van Nederland kan worden benuttigd. De Staat kan ook daarom voordeeliger werken dan concessionarissen, omdat de aannemers door dezen zoo ligt met aandeelen van het maatschappelijk kapitaal worden betaald; terwijl men toch berekenen kan, dat het daarop te lijden verlies teruggevonden moet worden op het geleverde werk. Ook is het van groot belang, dat de al te overwegende invloed van vreemdelingen op den werkkring der geconcessioneerde maatschappijen vermeden worde.

Men deinsde eindelijk ook terug voor de gevolgen eener verwerping van deze wet, welke de onzekerheid eener daarstelling van spoorwegen grootelijks zou vermeerderen, en zonder twijfel het eischen van hoogere ondersteuning van Rijkswege voor latere concessien ten gevolge zou hebben, en de locale belangen zou aanwakkeren en doen vermeerderen. Men ontveinsde zich toch niet dat er geene voordragt op dit stuk kan worden gedaan, die uit den aard der zaak niet altijd een aantal van bezwaren zal opleveren. Elke afstemming zal de nadeelen van het gemis aan spoorwegen sterker doen gevoelen en het ontwerpen van nieuwe voorstellen moeijelijker maken. Men kon ook niet toegeven, dat de Staat duurder werk zou leveren dan particuliere ondernemingen, vooral niet met het oog op de bijzondere omstandigheden, waarin ons vaderland met betrekking tot dit onderwerp verkeert, en op het bezwaarlijke der pogingen, door particuliere ondernemingen aangewend om het noodige kapitaal te erlangen.

De hier bedoelde leden meenden zich bij de vorenstaande beschouwingen te moeten bepalen, omdat het onderwerp genoegzaam van alle zijden toegelicht en als het ware uitgeput is geworden. Zij wilden alleen nog ten slotte de aandacht vestigen op de omstandigheid, dat de andere Kamer aan het thans besproken beginsel aanzienlijke offers gebragt en het onderhavig wetsontwerp met eene zeer groote meerderheid aangenomen heeft.

2. Bij de overweging van de in art. 2 van het ontwerp voorgedragen lijnen werd de klagt herhaald, dat aan het stelsel van dit spoorwegplan eene veel te groote uitbreiding is gegeven. Er zijn onder deze lijnen, welke zeer goed gemist hadden kunnen worden. Het groot aantal daarvan levert het bewijs op, dat er als het ware transactie plaats gehad heeft, om zooveel mogelijk iedereen tevreden te stellen. Ten voordeele van het plan werd aangevoerd, dat men hier minder met overbruggingen te doen heeft, welke tegen de vroeger verleende concessien zulke groote bezwaren deden rijzen, en zulks niet alleen uit hoofde van hare kostbaarheid, maar ook van 't gevaar 't welk daaruit voor de omliggende streken voortspruit. Verscheidene leden hebben gewenscht, dat te dezer gelegenheid aan de Regering deze vragen zouden worden gerigt:

1°, of haar bekend is, dat de leening voor den spoorweg van Zwolle over Amersfoort naar Utrecht al dan niet vol geteekend is;

2°, of het waar is, dat er laatstelijk eene concessie is aangevraagd voor eenen spoorweg van Kampen, over Zwolle, Raalte en Almelo, naar de Duitsche grenzen en, zoo ja, of die concessie ook reeds is verleend, mitsgaders of de Regering omtrent de finantiële krachten der aanvragers van deze laatste concessie eenige inlichtingen kan geven.

Omtrent de *eerste* lijn, die bij art. 2 is voorgesteld, werd de aanmerking gemaakt dat, nu eenmaal spoorwegen van Staatswege zullen worden aangelegd, het onbillijk en strijdig met het stelsel der wet is te achten, dat de zeehaven van Kampen buiten verbinding met Zwolle is gelaten. Enkele leden waren van oordeel, dat de lijn naar Friesland meer westelijk had moeten loopen van Meppel, op Steenwijk, over Sneek en Bolsward, naar Franeker of Harlingen. — In het algemeen scheen de verdeeling niet zeer ten gunste van Overijssel te zijn uitgevallen. Verscheidene leden meenden dat de belangen dezer provincie beter behartigd zouden zijn geweest indien, met aansluiting van Kampen, de lijn naar Duitschland van Zwolle of Deventer, langs Almelo en Enschedé, naar de Duitsche grenzen ware getrokken.

Op de *tweede* lijn zijn geene bijzondere aanmerkingen gevallen.

Over de *derde* lijn waren de gevoelens niet eenparig. Sommige leden meenden dat deze lijn niet anders dan als een zijtak beschouwd moet worden, terwijl aan Kampen zoodanige zijtak niet is toegekend. Eene dubbele verbinding van het Noorden met het Zuiden scheen hier met het algemeen belang minder te strooken. Welke de beste dezer lijnen was, die van Leeuwarden of die van Groningen, daaromtrent bestond verschil van gevoelen. Immers werd door sommigen de meening geuit, dat de weg van Groningen naar Meppel voor het personenvervoer belangrijker zijn zal dan die van Leeuwarden naar de laatstgenoemde plaats. Men kwam evenwel daarin overeen, dat het beter ware geweest, zelfs de minst goede van deze beide lijnen alleen, dan beide in het spoorwegplan op te nemen.

Op de *vierde* lijn zijn, buiten de reeds vermelde, geene verdere aanmerkingen gemaakt.

Ten aanzien van de *vijfde* lijn is door enkele leden beweerd, dat het beter ware geweest, indien deze spoorweg regtstreeks van Roermond naar Helmond had geloopen, zonder Venlo aan te doen. Dit werd door andere leden tegengesproken, door wie Venlo eene niet minder belangrijke handelsplaats dan Roermond werd geoordeeld. Verscheidene leden verklaarden dat zij, in verband met het geheel, aan Limburg en Noordbrabant te veel opgeofferd meenden te zijn, en wezen ook hier terug op de reeds te berde gebragte vergelijking van Kampen met Helmond en Eindhoven.

De *zesde* lijn werd uit het oogpunt van het algemeen belang door onderscheidene leden minder noodig gekeurd. Aanzienlijke uitgaven kunnen soms vereischt worden, om bestaande belangen te behouden; zij schijnen minder goed te keuren, waar het geldt nieuwe belangen in het leven te roepen. Bij gebreke aan overbrugging bij den Moerdijk, schijnt deze lijn ook meer in het voordeel van Antwerpen, dan in dat van Rotterdam te zullen worden aangelegd. — Omtrent de overgangen van de Ooster-Schelde en van het Sloe zijn door de Regering nadere voorstellen aan de Vertegenwoordiging toegezegd. Men gaf den wensch te kennen, dat daarover spoedig eene beslissing zal worden genomen, vooral omdat de lijn van Rosendaal tot aan die punten zoo kort is en spoedig afgewerkt kan zijn, in verband met de bepaling dat de werkzaamheden reeds dadelijk te Rosendaal zullen aanvangen, hetgeen niets beteekent, zoolang de bedoelde voorstellen achterwege zullen blijven. Bij de raming der kosten is niet gerekend op het kanaal door Zuidbeveland. Intusschen kan de afdamming van de Ooster-Schelde niet plaats hebben, zoolang dat kanaal er niet is. Dit werd als een niet gering bezwaar tegen de wijze, waarop deze lijn is voorgedragen, aangevoerd. Immers nu komt in de raming niet voor hetgeen tot de uitvoering der wet onontbeerlijk is. In verband met dit een en ander verlangde men van de Regering een meer bepaald antwoord, dan aan de Tweede Kamer is gegeven, te ontvangen op de vraag, hoedanig de stand van de vroeger verleende concessie tot afdamming van de Ooster-Schelde thans is.

Op de *zevende* lijn zijn geene andere aanmerkingen te berde gebragt, dan die met later te vermelden punten in verband staan.

Wat de *achtste* lijn betreft, waren verscheiden leden van gedachten, dat het oorspronkelijk voorstel der Regering verre verkieslijk te achten was boven de wijziging, welke door de andere Kamer in deze lijn gebragt is. Door deze wijziging schijnt, uit hoofde van de groote kostbaarheid, alle waarschijnlijkheid vervallen te zijn eener zoo wenschelijke tweede korte verbinding met Duitschland over Wamel en Nijmegen naar Crefeld, waarop thans bijna alle vooruitzigt weggenomen is. Intusschen zou zoodanige verbinding uit vele oogpunten wenschelijk, voor de belangrijke stad Nijmegen en omstreken allezins billijk, en tot bevordering eener goede verstandhouding met Pruissen zeer noodzakelijk te achten zijn. Bij onderscheidene leden bestond de vrees dat, bijaldien de laatst bedoelde aansluiting niet tot stand komt, Pruissen de aansluiting van Venlo aan Vierssen niet toestaan en de beide andere meer noordelijke aansluitingen zeer bemoeijelijken zal. Men zou van de Regering wenschen te vernemen, of Pruissen inderdaad zijne toestemming afhankelijk heeft gemaakt van de voorwaarde, dat de verbinding van Crefeld over Nijmegen met het Nederlandsche spoorwegnet tot stand zou komen, en zoo ja, welke middelen de Regering dan voornemens is te baat te nemen, om in zoodanige ongelegenheid te voorzien. Men zou tevens verlangen te vernemen, welke vooruitzigten er bestaan omtrent de bereidwilligheid van het Gouvernement van Hannover, om de aansluiting op zijn grondgebied in de hand te werken.

De overbrugging van de Lek te Kuilenburg werd door eenige leden veel gevaarlijker geoordeeld dan te Amerongen. Verscheiden leden achtten het uit dien hoofde dubbel wenschelijk, dat de Regering te kennen geve hoe zij denkt over de rivierovergangen in deze lijn, daar zij zich nog niet heeft verklaard over de vraag, of dezelve door middel van vaste of van vlottende bruggen bewerkstelligd dienen te worden. Een lid verklaarde zijne stem over dit wetsontwerp afhankelijk te stellen van de verklaring, welke hij van de Regering hoopte te ontvangen over de vraag, of de brug bij Kuilenburg al dan niet voorzien zou worden van pijlers midden in de rivier.

De *negende* lijn werd door verscheidene leden zeer belangrijk geoordeeld. Dit werd door anderen bestreden, op grond dat er voor Rotterdam en Dordrecht een goede waterweg open ligt. De overbrugging bij Rotterdam werd door sommige leden voor de markt aldaar en voor de menigvuldige vrachtschepen, welke derwaarts varen, als zeer nadeelig beschouwd, omdat de doorvaart voor de schepen daardoor zeer belemmerd zal worden, hetgeen zou kunnen te weeg brengen, dat bijv. de aanzienlijke graanmarkt te Rotterdam zich van daar naar Dordrecht zou verplaatsen, hetgeen op de welvaart van Rotterdam en omstreken zeer nadeelig zoude terugwerken. Nu de overbrugging bij den Moerdijk niet plaats heeft, zal deze weg zeer weinig waarde hebben. Deze leden wilden op de laatstgemelde overbrugging niet aandringen; de bezwaren, aan den aard van den bodem ontleend, verzetten zich daartegen. Maar nu is ook het voordeel, hetwelk daarin kon gelegen zijn, verloren, waartegen alleen de nadeelen overstaan, die uit de overbrugging te Rotterdam en te Dordrecht voor de scheepvaart zullen ontstaan. — In deze beschouwingen werden door andere leden niet gedeeld, welke deze lijn allezins noodzakelijk achtten, vooral ook met het oog op Dordrecht, welke aanzienlijke stad anders van het spoorwegnet geheel uitgesloten zoude zijn, hetgeen toch niet aannemelijk kon worden geacht. Buitendien staan in de wet geene bruggen vermeld. Er bestaat dus geen beletsel om die te leggen, waar dezelve zullen blijken noodig te zijn. Men wees daarom op de wenschelijkheid eener overbrugging bij den Moerdijk, en betreurde het in het belang van den handel zeer, dat het plan daartoe nu zoo geheel vervallen scheen te zijn. Ten aanzien van het water toch leverde deze overbrugging veel minder bezwaren dan de bruggen over de rivieren hooger op. Andere leden hebben zich daarentegen verheugd, dat er thans aan geene overbrugging bij den Moerdijk meer gedacht wordt, en herhaalden de bezwaren, welke vroeger reeds tegen dit kostbaar en gevaarlijk werk zijn aangevoerd.

Omtrent de *tiende* lijn bestond niet weinig verschil van gevoelen. Verscheidene leden achtten deze lijn geheel nutteloos en konden de daaraan te besteden kosten niet anders dan als eene geldverspilling beschouwen. Sommigen beweerden, dat Amsterdam er niet door gebaat zal worden, vermits de handel zich van daar, althans gedeeltelijk, naar het Nieuwe Diep zou overplaatsen. Andere leden waren van oordeel dat Noordholland billijkerwijze ook zijn aandeel in het voorregt van spoorwegen dient te erlangen. — Sommigen keurden het evenwel niet goed, dat er nog steeds onzekerheid bestaat omtrent de vraag, of de lijn over de Zaanstreek dan wel van Haarlem regtstreeks naar Alkmaar zal loopen. De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft wel is waar bij de discussie in de andere Kamer verklaard, dat het bepaaldelijk de bedoeling der Regering is om Amsterdam, zoo mogelijk, tot uitgangspunt te nemen en de Zaanstreek in de lijn te begrijpen; hij heeft echter tevens te kennen gegeven, dat de onzekerheid, die in de wet ligt, niet kan worden opgeheven, zoolang de zaak van de doorgraving van Holland op zijn smalst niet is beslist. Ook de verbetering van het Noordhollandsche kanaal staat met dit een en ander in verband. Men zou dus gaarne thans meer bepaald van de Regering wenschen te vernemen welke hare voornemens ten opzigte van deze aangelegen onderwerpen zijn, omdat de beoordeeling zoowel van de rigting, als van het al of niet nuttige en noodige van deze lijn, daarvan in vele opzigten geheel afhankelijk is.

3. Omtrent de finantiële voorwaarden van het plan is door vele leden de aanmerking niet teruggehouden, dat de kosten daarvan hun zeer hoog voorkwamen, hetgeen inzonderheid toegeschreven mag worden aan de groote uitgebreidheid van het beraamde spoorwegnet. Men mag daarbij verwachten dat dit cijfer welligt nog aanzienlijk klimmen zal, daar de aard der zaak noodwendig tot meerdere uitgaven leiden moet. Men wees daarbij op het cijfer, 't welk voor het Departement van Oorlog ten behoeve van het defensiewezen zal worden vereischt, en op de havenwerken te Vlissingen. Op deze kosten is in de raming, die bij de wet gevoegd is, niet gerekend. En sedert de indiening is het wetsontwerp zoodanig gewijzigd, dat de raming daarmede niet overeenstemt. Men zou dus wenschen het totaal bedrag te mogen weten eener raming van al de werken, begrepen in het wetsontwerp zoo als dit thans is gewijzigd; met inbegrip van al die kosten, welke het onvermijdelijk gevolg van deze gewijzigde voordragt zullen zijn. Verscheidene leden gaven daarbij te kennen, dat wanneer men in aanmerking neemt, dat deze kosten altijd nog met 25 per cent dienen te worden verhoogd, eene vergelijking tusschen Staatsspoorwegen en geconcessioneerde niet ten voordeele der eerste schijnt uit te vallen. Enkele leden beklaagden zich dat door de tegenstanders van het vorige spoorwegplan alle mogelijke finantiële bezwaren opgesomd waren, als die uit het defensiewezen, de emancipatie der slaven, de verbetering van rivier- en waterwegen, zouden voortvloeijen, terwijl thans niets van dit alles in berekening scheen te mogen komen, ofschoon al deze maatregelen even noodzakelijk blijven. Volgens hunne berekening zouden de uitgaven daarvoor, met inbegrip van de nieuwe lijn Groningen-Meppel en de veranderde lijn Maarsbergen-Boxtel, eene uitgaaf van ongeveer 126 millioen noodzakelijk maken. Trekt men hierbij de verbetering van de Vlissingsche haven ad 1½ millioen, ¼ verhooging op de begrooting der spoorwegen, of 26 millioen, dan komt men tot een cijfer van 154 millioen, hetwelk, over een tijdvak van tien jaren verdeeld, geen 10, maar ruim 15 millioen jaarlijks te betalen aanwijst.

Bij deze min gunstige beschouwing van de finantiële toekomst, waartoe dit wetsontwerp den grond schijnt te leggen, wees men ook op de blijkbare overdrijving der Regering in het vermelden der baten, waarop voor 's hands zal kunnen gerekend worden. Het valt ligt een cijfer van ongeveer 50 millioen, als voor het aanleggen van spoorwegen weldra beschikbaar, voor te spiegelen, wanneer men eens, volgens den thans aangenomen regel, het koloniaal batig slot van het loopende jaar op de begrooting van het volgende brengt, en dan, volgens den vroeger gevolgden regel, het toekomstig batig slot daarbij te gelijk opsomt. Men achtte dit met eene ernstige beschouwing van zaken niet wel overeen te brengen. In het algemeen schijnt bij dit plan al te zeer op batige sloten voor de toekomst te zijn gerekend. Die toekomst kon voordeelig zijn, maar zou ook zeer kunnen tegenvallen; men meende daarom voorzigtigheid te mogen aanraden, zonder de grenzen te willen bepalen, binnen welke het raadzaam zou zijn zich te beperken. Tegen het denkbeeld om, bij het ontbreken van genoegzame baten of overschotten, tot het aangaan van leeningen of het opleggen van nieuwe of verhoogde belastingen over te gaan, bestond bij de hierbedoelde leden veel bezwaar.

Andere leden zeiden daarentegen dat de finantiële bezwaren, welke dit wetsontwerp, gelijk trouwens elk spoorwegplan, met zich voert, hun voorkwamen niet van dien aard te zijn dat zij tot eene afkeuring van deze voordragt zouden moeten leiden. Zij is toch uit dit oogpunt niet meer bezwarend dan de spoorwegconcessien, welke door deze Kamer zijn verworpen. Thans zullen de kosten uit de overschotten van de Staatsinkomsten gevonden worden, en al zouden die ook al stijgen tot een hooger cijfer dan de subsidien en de rentegarantie, dan verdiende deze voordragt nog de voorkeur, omdat de toekomst niet zoo onherroepelijk verbonden wordt, zoo als bij de concessien het geval zou geweest zijn. Het vervallen eener

rentegarantie en van subsidien mag als eene groote ontheffing van finantiële bezwaren, voortspruitende uit verpligtingen jegens derden, beschouwd worden; zoodat men nu vrij is om de werkzaamheden te matigen, in te krimpen, des noods te staken.

Men vond ook geene reden om de toekomst met zooveel angstvalligheid en zwaarmoedigheid te gemoet te zien, en vermeende redelijkerwijze uit de tegenwoordige gunstige omstandigheden tot gelijke gunstige resultaten voor de toekomst te mogen besluiten. Wilde men dezen weg niet volgen, dan valt er niet te denken aan het erlangen van spoorwegen, die aan de behoefte kunnen voldoen. Men wilde in geene becijferingen treden, maar vond evenmin grond om de juistheid der cijfers van de Regering in twijfel te trekken. Wanneer men ziet dat andere Rijken, in veel minder gunstige omstandigheden geplaatst, desniettemin door het sluiten van bezwarende leeningen tot den aanleg van spoorwegen overgaan, dan mag men zeker niet terugdeinzen daar, waar met redelijken grond kan aangenomen worden, dat de kosten uit gewone inkomsten zullen kunnen worden gedekt. Men mag ook vooral niet uit het oog verliezen dat, zoo de Regering in hare begrootingen kan falen, dit evenzeer bij concessionarissen het geval kan zijn; en wat dan, zoo de ondersteuning van Rijkswege was verstrekt en de concessionarissen de ontbrekende fondsen niet zouden kunnen erlangen? De gevolgen zouden voor den Staat veel erger zijn. — Sommige leden zagen zoo weinig bezwaar in het aangaan eener geldleening bij het ontstaan van eventuele tekorten, dat zij wel gewenscht hadden in art. 5 eene bepaling te vinden, waarbij het voortzetten der werken ook door dit middel ware gewaarborgd geworden.

Vrij algemeen beschouwde men den inhoud van art. 5 der wet in dien zin, dat men daarin wel een band voor de Regering zag om bij aanwezigen voorraad van middelen het bepaalde bedrag op de Staatsbegrooting uit te trekken, maar geenszins eenen band voor de wetgevende magt, zelfs niet eenen zedelijken, daar deze zich zelve niet binden mag. Men heeft het artikel uit dit oogpunt als eene bloote verklaring aan te merken, dat men voornemens is, de zaak aldus te behandelen. De omstandigheden zullen verder moeten aanwijzen en het belang des Lands bepalen, in hoe ver men aan dat voornemen in vervolg van tijd gevolg zal kunnen geven. Daaruit werd dan door anderen afgeleid, dat de meerdere zekerheid van daarstelling, welke als het voordeel eener uitvoering der werken van Staatswege wordt voorgespiegeld, eigenlijk in het geheel niet bestaat. Ook werd daartegen beweerd, dat men zich wel genoodzaakt zal zien, in dergelijk geval tot leening of andere middelen de toevlugt te nemen, aangezien de werken, eenmaal aangevangen, toch niet zoo maar gestaakt zullen kunnen worden, dewijl er alsdan een overwegend Staatsbelang in gelegen zal zijn, om des noods door het brengen van groote offers te verhoeden, dat hetgeen aan die werken reeds opgeofferd is, zonder eenig nut verloren ga.

In den vorm, door art. 5 voorgeschreven, werd door verscheidene leden bezwaar gevonden, in het bijzonder voor de Eerste Kamer, welke daardoor genoodzaakt wordt een hoofdstuk der Staatsbegrooting, waarop deze kosten uitgetrokken staan, in zijn geheel af te stemmen, wanneer bij haar tegen die kosten overwegende bedenkingen zijn, of zoodanig hoofdstuk goed te keuren, nadat die kosten bij amendement welligt door de Tweede Kamer uit hetzelve zouden zijn geligt. Men achtte het daarom van groot belang dat deze uitgaven altijd bij eene afzonderlijke begrootingswet, des noods in eene afzonderlijke afdeeling van de Staatsbegrooting *ad hoc*, aan de Vertegenwoordiging zouden worden voorgelegd.

4. Ook de *uitvoering*, inzonderheid voor zoover de aanvangen van den aanleg der spoorweg bij art. 3 van het ontwerp bepaald zijn, is opzettelijk in de afdeelingen overwogen. Onderscheiden leden meenden, dat die aanvangen op te veel punten te gelijk zullen plaats hebben, hetgeen hun ook uit een verkeerd en nadeelig stelsel van transactie scheen voort te komen. Men had beter gedaan, het getal dier punten veel te verminderen en zich bij de belangrijkste lijnen te bepalen, om die het eerst af te werken. Deze wijze van handelen maakt de zaak meer kostbaar. Op één punt toch wordt voordeeliger gewerkt, met zamentrekking van alle krachten, dan op verscheidene punten te gelijk. Tot dit laatste is betrekkelijk veel meer personeel aan arbeiders noodig; en waar zal dit groote aantal verkregen kunnen worden? Voor den technischen arbeid, zegt men, zijn de ambtenaren van den waterstaat aanwezig, maar reeds nu zijn hunne werkzaamheden menigvuldig. Moeten zij nog tot het daarstellen van buitengewone werken worden gebruikt, dan zal hun gewoon werk daarbij groote schade lijden, of het zal blijken, dat men nieuwe ambtenaren behoeft; en hoe zal men er toe komen, om die later weder te ontslaan? Op die wijze vervalt men in de noodzakelijkheid om, zoowel wat deskundigen, als wat arbeiders betreft, tot vreemdelingen de toevlugt te moeten nemen. Volgens dit stelsel van uitvoering krijgt men onafgewerkte gedeelten van spoorwegen, die op zich zelve moeijelijk te gebruiken zijn. Voorts leidt dit stelsel noodwendig tot eene voorloopige exploitatie van Staatswege, omdat de afgewerkte wegen of gedeelten van wegen anders nutteloos ongebruikt zouden blijven liggen. Sommige leden verlangen dat de Regering zich daaromtrent zoude verklaren, opdat men wete of, wanneer eenige deelen gereed zullen zijn, men dan terstond tot de exploitatie zal overgaan, dan of de weg buiten exploitatie zal blijven liggen, en door wie in het eerste geval dezelve zal geschieden, door den Staat of door particuliere maatschappijen? Voorts was men bevreesd dat het stelsel van art. 3 aanleiding zal geven tot jaarlijks terugkeerende twisten over de vragen, wat moet worden afgewerkt, en wat voor alsnog kan blijven liggen. Men erkende evenwel, dat niet al de aangewezen punten even groote bezwaren opleveren. Zoo kunnen bijv. de spoorwegen door Zeeland en Noordholland en van Breda naar Rotterdam niet geëxploiteerd worden, vóór dat zij geheel afgewerkt zijn; terwijl andere, bijv. van Arnhem naar het Noorden, en de weg naar Rheine, zeer wel bij gedeelten afgewerkt en in exploitatie gebragt kunnen worden. Het kwam eindelijk aan sommige leden zonderling voor dat, terwijl acht aanvangspunten worden bepaald, de wet niets zegt omtrent de plaatsen waar bruggen zullen worden gelegd. Men zou wenschen te vernemen, door wie en wanneer deze plaatsen zullen worden aangewezen. De volgorde der werkzaamheden kan volgens art. 3 tot ongerijmde uitkomsten leiden. Zoo schijnt het niet ondenkbaar, dat Assen eer dan Zwolle in het bezit eener spoorwegverbinding zal komen en dat, na het voltooijen van de Drentsche lijn, die van Leeuwarden naar Meppel bij gebrek aan middelen achterwege zou kunnen blijven. Men had ook hier, even als voor de lijn Maastricht-Breda, het maken van den aanvang aan de *beide* uiteinden moeten bepalen. — Ten aanzien van deze laatste lijn werd door enkele leden gevraagd, of het niet beter ware geweest, het punt van aanvang te 's Hertogenbosch te stellen, als meer geschikt om van daar zoowel naar de zijde van Breda als die van Maastricht te gelijk voort te werken.

De overige leden hebben over het algemeen in de voorgedragen uitvoering geen bezwaar gezien. Door die uitvoering zal aan velen bevrediging worden gegeven, terwijl men door het „zooveel mogelijk" van al te knellende verpligtingen ontheven wordt. Het derde artikel scheen aan deze leden het beste der wet te zijn, vermits daarin de waarborgen liggen, dat de wet goed uitgevoerd zal worden. Het is beter met kleine gedeelten op verschillende punten aan te vangen, omdat alsdan ligter arbeiders te verkrijgen zijn, die meer in de nabijheid hunne woonplaats hebben gevestigd, en die men dan niet genoodzaakt is door hooger loon aan den landbouw te onttrekken. Dit is ook de beste wijze om den overlast van vreemde arbeiders te ontgaan, die dan eerst noodig zijn, wanneer te veel op één punt alleen gewerkt wordt. Aldus zal zich de nadeelige invloed van groote verzamelingen van arbeiders minder doen gevoelen. De aanbestedingen zullen van geringer omvang zijn en door meerdere concurrentie met meer gemak en voordeel plaats kunnen hebben. — Nog is met betrekking tot dit punt door sommige leden in overweging gegeven, om de daarstelling van den weg van Amsterdam naar het Nieuwe Diep zooveel mogelijk uit te stellen, tot dat de andere werken zullen tot stand gekomen zijn. Eindelijk werd de vraag gedaan, op hoedanige wijze de weg van Arnhem over Zutphen zal worden voortgezet; of men van Zutphen naar Zwolle en Leeuwarden te gelijker tijd zal voortwerken, als naar Rheine, dan wel of men zich tot het daarstellen van den eenen of den anderen tak zal bepalen.

VOORSTEL van WET
tot Afkoopbaarstelling der Tienden.

Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer.

I. Nadat het wetsvoorstel tot afkoopbaarstelling der tienden nog zoo kort geleden aan een naauwkeurig onderzoek in de afdeelingen dezer Kamer is onderworpen geweest, heeft men in het algemeen bij deze nadere overweging gemeend, zich te mogen onthouden van eene wijdloopige herhaling van vroegere beschouwingen. Vele leden, die vroeger reeds over deze zaak hun oordeel kenbaar maakten, begrepen daarom in de eerste plaats te mogen verwijzen naar het verslag van deze Kamer, op den 29 april 1859 over dit onderwerp uitgebragt. Bepaaldelijk werden er onder deze laatste leden onderscheidene gevonden, die van oordeel waren dat de geachte voorsteller minder juist de bezwaren, tegen zijn voorstel uiteengezet, had opgevat, toen hij meende dat de maatstaf der afkoopbaarheid schier de eenige oorzaak was van den tegenstand, welken het voorstel bij de eerste behandeling heeft ondervonden, terwijl integendeel meer in de hoofdbeginselen, waarop het wetsvoorstel rust, de voornaamste bezwaren moeten gezocht worden.

Het was dan ook op deze gronden dat, zonder al de vroegere geuite meeningen te willen herhalen, of de afzonderlijke artikelen op nieuw te beoordeelen uit de verschillende gezigtspunten waaruit zij vatbaar zijn beschouwd te worden, men inzonderheid twee hoofdpunten aan de overweging onderwierp, namelijk: 1°, de wenschelijkheid van afschaffing der tienden; 2°, het beginsel van dit wetsvoorstel, hetwelk die afschaffing ten doel heeft.

II. *De wenschelijkheid der afschaffing.* Dat de afschaffing der tienden, op billijke grondslagen gevestigd, wenschelijk is, vond eigenlijk bij geen der leden tegenspraak. Daargelaten elke overdrijving, welke er bij de opsomming der nadeelen en bezwaren, door de tienden veroorzaakt, moge hebben plaats gehad, was men algemeen van oordeel dat de belemmeringen en nadeelen, welke uit de tiendheffing voor den landbouw voortspruiten, gewigtig genoeg zijn om de opheffing dier belemmeringen als nuttig en wenschelijk te beschouwen. Er waren zelfs enkele leden welke zoo doordrongen waren van die nadeelen, dat zij de bezwaren, die zij tegen dit voorstel zouden kunnen doen gelden, liever over het hoofd wilden zien en de zaak tot een einde brengen, dan den bestaanden toestand langer te doen voortduren. Anderen, die evenzeer gehoor wenschten te geven aan de begeerten van den landbouwer, waren evenwel van oordeel, dat men met geene gegronde hoopen op goeden uitslag verwachten kon van eene wet, waartegen zoo gewigtige bezwaren bleven bestaan, en dat, nu men eenstemmig denkt over de wenschelijkheid der afschaffing, men niet alleen een einde, maar boven alles een goed einde zich ten doel moet stellen. Maar niet slechts in het belang van den tiendpligtige vond men de afschaffing der tienden begeerlijk, men achtte haar ook wenschelijk voor den tiendheffer, als zijnde de opbrengsten, uit het regt van tiendheffing spruitende, menigmaal gebleken eene lastige, onaangename en veelmalen wisselvallige inkomst te zijn.

Terwijl aldus zoowel in deze Kamer als elders de wenschelijkheid der afschaffing van de tienden op billijke en regtvaardige grondslagen zoo duidelijk was kenbaar gemaakt, hadden onderscheidene leden niet zonder teleurstelling de lijdelijke houding opgemerkt, welke de Regering in deze gewigtige aangelegenheid gemeend heeft te moeten aannemen. Die leden konden hunnen wensch niet onderdrukken dat, ingeval de Kamer zich met dit voorstel niet mogt vereenigen, de Regering alsdan zich deze zaak zou aantrekken met al den ernst, welke deze zoo gewigtige aangelegenheid verdiende, en dat zij door het voorstellen van eene algemeen heilzaam werkende wet tot algeheele opruiming der tienden door afkoopbaarstelling krachtig zoude medewerken.

Men hoopte dan tevens uit de onzekerheid te geraken, welke er nog immer scheen te bestaan omtrent de kracht van het Keizerlijk decreet van 22 januarij 1813 en van het besluit van den Souvereinen Vorst van 22 october 1814 (Staatsblad n.° 103); hetgeen die leden des te wenschelijker voorkwam, omdat zij verwachten dat door zulk eene eindregeling der tiendquestie ook de gelegenheid zou worden afgesneden om telkens weder de regtsvraag te hooren behandelen, of ook weleer hooge magten in den Staat ten opzigte der tienden de perken van haar gezag waren te buiten gegaan.

III. *Het beginsel waarvan het wetsvoorstel uitgaat.* Het beginsel van het voorstel, zoo als het nu ligt, beschouwde men als onbillijk, omdat het met eenzijdigheid den tiendpligtige op het oog had. Aan dezen kende het voorstel uitsluitend het regt toe van vordering tot afkoop, zonder hem daarin aan eenige tijdruimte te binden. Het ontbrak aan wederkeerigheid van regten in het ontwerp. Het Keizerlijk decreet van 1813 liet aan den tiendheffer ten minste de bevoegdheid om ook *van zijnen kant* de tiend in eene „*redevance* en argent" te doen overgaan. Men wees er op, hoe menigte van tienden zijn ontstaan bij voorwaardelijken verkoop of uitgifte van grond, en in sommige streken des Lands bij het verleenen van concessie tot indijking van schorren. Zoodanige tienden ontleenden dan toch wel haren oorsprong aan bilaterale contracten, en op welken grond, vroeg men, mag de vernietiging van dusdanige contracten afhankelijk gemaakt worden van den wil van éene der partijen? Ook kwam nog ter sprake dat er is aangevoerd, dat het tiendregt niet is een eigendom, maar een eigendomsgevolg. Doch zoo dit in zijnen oorsprong waar is of moge geweest zijn, men kon noch wilde in ijdele beschouwingen over den oorsprong van het tiendregt in zijne veelzijdige rigting en ontwikkeling treden. Waar het bij de afschaffing der tienden op aan komt is de vraag: welke is de toestand van het oogenblik? En op dit oogenblik treft men den tiendheffer aan (den regtmatigen natuurlijk) in het rustig bezit zijner verkregen regten, welke hij verkregen heeft hetzij door koop, hetzij door erfstelling, of op elke andere wijze, waarop regtens eigendom verkregen wordt, en die regten zijn minstens even heilig als het belang der tiendschuldigen groot is bij den afkoop.

Wil men nu een einde aan dien toestand maken en de tiendheffing doen ophouden — en daarvan erkende men volgaarne het groote nut, — dan moet daarin met dezelfde gelijkheid, regtmatigheid, billijkheid en omzigtigheid te werk worden gegaan als pleegt te geschieden bij elke regeling, welke de beperking van den eigendom en van de volledige bevoegdheid om daarover te beschikken ten doel heeft.

Daarna gaat het verslag over tot de mededeeling der bedenkingen, gemaakt tegen de afzonderlijke artikelen der voordragt.

Zitting van Maandag 13 Augustus.

(NADER VERSLAG.)

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft heden de navolgende wetsontwerpen afgedaan:

1°, wetsontwerp *tot regeling van het fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen, voor de dienstjaren* 1859 *en* 1860. Naar aanleiding van dit ontwerp behandelde de heer *Fransen van de Putte* de bekende, en ook in de Tweede Kamer besprokene zaak betrekkelijk het proces van het domein contra de Erven van Damme. Hij wees op de verschillende belangen die eene spoedige beëindiging van dat proces wenschelijk maakten, en van den anderen kant op de incidenten van zoodanig proces, ten gevolge waarvan het einde daarvan niet zou zijn te voorzien. Hij meende derhalve dat het welligt niet onraadzaam ware den weg van transactie in te slaan. — De heer *van Hall, Minister van Finantien*, verklaarde dat hij niet vreesde voor incidentele procedures en er niet aan dacht den weg van transactie in te slaan, omdat zijns inziens de regten van den Staat door den regter zouden worden gehandhaafd. — Het wetsontwerp is daarna met algemeene stemmen *aangenomen*.

2°, wetsontwerp *tot onteigening van percelen ten behoeve van den aanleg van het Kanaal van Assen naar Groningen, genaamd het Noord-Willems-Kanaal.* Zonder discussie werd dit wetsontwerp met algemeene stemmen *aangenomen*.

3°, wetsontwerp *tot onteigening van percelen ten behoeve der verbetering van den Hollandschen IJssel.* — De heer *van Heemstra, Minister van Binnenlandsche Zaken*, beantwoordde de opmerking in het voorloopig verslag der Kamer betrekkelijk dit wetsontwerp voorkomende, en betoogde daarbij: 1°, dat in de oorspronkelijke raming van kosten geene misrekening had plaats gehad, maar dat de meerdere kosten het gevolg zijn geweest van andere werken, die tot verbetering van den IJssel noodig waren bevonden; 2°, dat de vertraging der uitvoering niet vermeerdering van kosten had na zich gesleept, maar dat van den meerderen omvang der werken, die vertraging het noodzakelijk gevolg geweest is, en 3°, dat de prov. Zuidholland en Utrecht, ook al indien de raming hooger ware opgevoerd, tot het werk niet meer zouden hebben bijgedragen, omdat de verbetering van den Hollandschen IJssel behoorde tot de taak van den Staat en die provincien tot dat werk slechts zooveel hadden bijgedragen, als de waterloozing voor die provincien daarbij belang had. — De heer *Cost Jordens* behandelde het, ook in de Tweede Kamer besproken punt, van de aanzienlijke kosten vallende op den verkoop van percelen aan het Rijk, en van de wijze waarop die kosten, ten einde aan bezwaren van de Rekenkamer tegemoet te komen, in rekening werden gebragt. Hij achtte de tegenwoordige regeling schadelijk voor het Rijk, en juist omdat bij aanneming der spoorwegwet die schade groot zou kunnen worden, vestigde hij de aandacht der Regering op dit punt, daarbij tevens in overweging gevende, om door eene wijziging in de instructie voor de Rekenkamer, aan de bezwaren van dat Collegie tegen de verevening van bedoelde kosten te gemoet te komen. — De heer *van Heemstra, Minister van Binnenlandsche Zaken*, beaamde volkomen de opmerking van den vorigen spreker en gaf de stellige verzekering dat de bijzondere aandacht der Regering op dit punt gevestigd zou blijven. — Hierna werd het wetsontwerp met algemeene stemmen *aangenomen*.

4.° Wetsontwerp *tot onteigening van percelen ten behoeve van de verbreeding der Helmstraat te Maastricht.* Zonder discussie met algemeene stemmen *aangenomen*.

5.° Wetsontwerpen *betrekkelijk uitgaven wegens verstrekkingen door het Departement van Oorlog, dienst* 1860. Zonder discussie met algemeene stemmen *aangenomen*.

6.° Wetsontwerp *tot verhooging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1860.

De heer *van Rijckevorsel* verklaarde met eenige bezorgdheid het bedrag van hoofdstuk X voortdurend te zien klimmen. Bij hem was daardoor de ernstige overweging ontstaan, of hij al dan niet aan het wetsontwerp zijne stem zou mogen geven. Hij had echter besloten het wel te doen, omdat hij het eens was met de opmerking in het voorloopig verslag, omtrent het wenschelijke om in tijd van vrede de passive verdedigingsmiddelen in goeden staat te brengen, opdat we goed voorbereid mogen zijn, wanneer de vrede verstoord en ook wij in een Europeschen oorlog verwikkeld mogten worden. Hij zou echter wenschen dat daarbij alle mogelijke zuinigheid werd betracht, dat geene gelden werden besteed tot werken, die later mogten blijken nutteloos te zijn. Hij vreesde echter dat ons stelsel van verdediging te uitgebreid was en blijven zal, want ook hij deelde in de vrees van anderen, dat onze vestingen in Limburg voor onze verdediging meer schadelijk dan nuttig werken zullen. Hij had nog eene andere opmerking, daarin bestaande, dat het wenschelijk ware om in tijden van vrede onze actieve defensie-middelen zoo veel mogelijk in te krimpen. Hij zeide dat vooral met het oog op onze kaders, op de hoogere rangen van het leger. Vergeleken met andere Natien, had daarbij in ons Land luxe plaats, waarvan weder eene steeds klimmende pensioenlijst het noodzakelijk gevolg was. Hij wenschte dus dat men zoo veel mogelijk de actieve strijdkrachten in vredestijd beperkte en te dier zake niets meer deed dan volstrekt noodig was. Hij werd nog altijd door de vrees bekropen, dat er een tijd zou komen, waarin de groote ruimte van geld veranderen zou in schaarschte en daarom vreesde hij voor niets meer dan voor gestadige vermeerdering van gewone uitgaven. Het tegenwoordige wetsontwerp werd door hem als eene buitengewone uitgave beschouwd en hij zou als zoodanig zijne stem daaraan geven.

De heer *van Niepen van Pannerden* wenschte slechts twee opmerkingen te maken: 1°, dat hij met genoegen het voornemen des Min. had gezien, om dat deel van ons leger, hetwelk bestemd is als Bondscontingent te fungeeren, in Limburg te vestigen, maar hij wenschte te weten of in dat contingent ook waren ingelijfd miliciens uit andere gewesten dan van Limburg, omdat het hem voorkomt, dat deze miliciens van dat contingent geen deel zouden kunnen uitmaken, wanneer het te eeniger tijd mobiel moest worden verklaard; 2°, dat hij met genoegen acte had genomen van de verklaring des Ministers, dat de gelden, aangevraagd voor bepaalde doeleinden, ook voor geene andere zullen worden besteed; hij achte dit het juiste en eenige ware stelsel.

De heer *Fransen v. d. Putte* stemde geheel in met de redevoering van den heer van Rijckevorsel en voegde er alleen bij dat, indien hij zijne stem aan het wetsontwerp gaf, ook dit geschiedde, ook op grond van de verklaringen des Ministers, afgelegd in de gewisselde stukken bij de Tweede Kamer, dat men hier niet stond aan den aanvang van eene nieuwe reeks van uitgaven, en dat de toestemming der thans gevraagde gelden, de Vertegenwoordiging niet voor de toekomst binden zou.

De heer *de Casembroot, Minister van Oorlog*, beaamde het ontwikkelde gevoelen betrekkelijk de wenschelijkheid om in tijd van vrede ten aanzien der actieve strijdkrachten de meest mogelijke zuinigheid te betrachten; hij hoopte dat de volgende begrooting het bewijs zou leveren dat ook zijn streven daarheen strekte. Hij kon echter niet toegeven dat, bij vergelijking met andere legers, bij ons zou bestaan luxe in de hoogere rangen; vroeger is dit wel eenigermate het geval geweest met het wapen der artillerie en de Minister had getoond dat hij op dit punt de mogelijke bezuiniging heeft willen betrachten. Met betrekking tot de overige wapenen betoogde de Minister, dat daarin geene merkelijke vermindering kon worden gebragt zonder groote schade aan de belangen van 's Rijks verdediging toe te brengen. Wat betreft de steeds klimmende pensioenlijst meende de Minister dat zij meer het gevolg is van de wet op de pensioenen, die aan officieren, nog volkomen in staat te dienen, het regt geven pensioen aan te vragen, dan aan de organisatie van het leger.

In de tweede plaats wederlegde de Minister het betoog dat ons verdedigingsstelsel te uitgebreid zou zijn. Hij toonde aan dat dit stelsel was aangenomen door het committé van defensie, dat 10 jaren de zaak met de meeste zorg had bestudeerd, en het systeem had gegrond op de eigenaardige gesteldheid van onzen bodem. Met betrekking tot de werken, die aangelegd zouden worden, indien het aanhangige wetsontwerp werd goedgekeurd, trad de Minister in eene breedvoerige beschouwing, geheel overeenkomende met die geleverd is in de Tweede Kamer, ten betooge dat de aan te leggen werken strekten, om in de stelling van 's Hertogenbosch eene verontrustende leemte aan te vullen en twee onzer voorname maritime punten, den Moerdijk en het Nieuwe Diep tegen aanvallen te beveiligen.

In de derde plaats behandelde de Minister het meermalen besproken vraagstuk betrekkelijk de wenschelijkheid van het behoud der vestingen Maastricht en Venlo. De Minister betoogde dat men te dier zake in het algemeen de zaak uit een te eenzijdig oogpunt beschouwde. Men ging toch uit van de stelling alsof ons Land in den oorlog altijd op zich zelf, altijd geïsoleerd zou staan, en ten tweede, als of hier sprake was van het stichten van nieuwe vestingen. Des Ministers innigste overtuiging was deze: dat, welke denkbeelden men ook omtrent dit punt had, er nimmer een Minister van Oorlog komen zou, al had hij ook tegen het behoud der vestingen geschreven, die aan de Vertegenwoordiging het slechten van die vestingen zou durven voorstellen.

Eindelijk in de vierde plaats besprak de Minister het behandelde punt van het Bondscontingent. Behalve dat Limburg de meest geschikte terreinen tot oefening opleverde, was de keuze voor de vestiging in Limburg van het 5de regement dragonders ook bepaald, in de hoop, dat het getal vrijwilligers in die mate zou toenemen, dat zoo weinig mogelijk de miliciens daarbij zouden behoeven te worden ingelijfd, en de Minister meende reden te hebben zich met de verwezenlijking van die hoop te mogen vleijen.

De heer *Michiels van Kessenich* merkte op de rede van den heer van Nispen op dat hij diens meening niet kon toegeven dat andere miliciens dan die uit Limburg geen deel mogten uitmaken van het Bondscontingent, daar de verpligting tot het leveren van dat contingent eene verpligting was die op geheel Nederland drukt. — Hierop antwoordde de heer *van Nispen* dat hij dit laatste geheel beaamde, maar dat hij ontkende de bevoegdheid om miliciens uit andere gewesten dan uit Limburg in te lijven in een korps dat een deel uitmaakte van een vreemd Bondsleger.

Niemand meer het woord vragende werd de beraadslaging gesloten en het wetsontwerp *aangenomen* met algemeene stemmen.

Het eindverslag werd ter tafel gebragt van het wetsvoorstel van den heer Sloet tot Oldhuis tot afkoopbaarstelling der tienden. Werd besloten dat voorstel in openbare beraadslaging te brengen op aanstaanden woensdag des ochtends ten 11 ure.

De Voorzitter schorste daarna de vergadering voor een kwartier uurs, om de commissie van rapporteurs betrekkelijk de wetsontwerpen: 1°, tot aanleg van spoorwegen voor rekening van den Staat, en 2°, tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1860, gelegenheid te geven voort te zetten de bereids aangevangen lezing der antwoorden, door de Regering op de verslagen der Kamer ter zake dier ontwerpen uitgebragt, ten einde nog staande de zitting haar eindverslag daarover te kunnen uitbrengen.

Bij de hervatting der zitting besluit de Vergadering, op voorstel des Voorzitters: 1°, om de voorloopige verslagen der Kamer betrekkelijk de genoemde wetsontwerpen reeds nu te doen drukken en ronddeelen en daarna te doen drukken de antwoorden der Regering, en 2°, de beraadslaging over beide wetsontwerpen te bepalen op donderdag e. k. des morgens ten elf ure.

Nadat de commissie voor de verzoekschriften rapport had uitgebragt op eenige in hare handen gestelde adressen is de vergadering gescheiden.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.